

**Професор
Левицький
Віктор Васильович**

Вступна стаття – проф. О. Д. Огуй

ПРОФЕСОР ЛЕВИЦЬКИЙ ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ.
Біографічний та бібліографічний нарис. – Чернівці: Золоті
литаври, 2012. – 88 с.

© Левицький В.В.

**1. ПРОФЕСОР ЧЕРНІВЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ ЛЕВИЦЬКИЙ,
УЧИТЕЛЬ ЕЛІТИ
Біобібліографічні замітки**

*Усі ми родом із дитинства (А. Сен-Екзюпері);
Вчений пише про те, чим він живе;
він прагне жити так, як він пише.*

На початку ХХІ ст. продовжується формування нової Європи за участю національних еліт¹ (до лат. *eligo* «вибираю», франц. *élite* «краще, добірне»). Саме представники еліти (як французькі «енарки», випускники Кембриджу та Оксфорду) займають провідне або ж керівне становище у будь-якій галузі людської діяльності: інтелектуальній, науковій, політичній, економічній, військовій, управлінській, культурній та інших сферах суспільного життя, постаючи своєрідною групою соціальних лідерів, які вирішально впливають на розвиток суспільства. У час нинішньої розбудови України, спрямованої на досягнення національного благополуччя², саме освіта та наука визначають авторитет держави, відносяться до її найважливіших функцій та обов'язків, складають фундамент соціально-економічного зростання України та духовного збагачення нації, її еліти, яка прагне європейського вибору.

Фактором, який, з одного боку, сприяє підвищенню наукомісткості майбутніх технологій, а з іншого – формуванню

---

¹ Див. Еліти і цивілізаційні процеси формування націй / за ред. проф. О.О. Рафальського. К.: Ін-т НАН України, «ЕкспоОБ», 2006. 492 с.; Галушко К.Ю. Еліта. Підхід елітаризму в історичній науці // Енциклопедія історії України. Т.3. К.: НАН України, 2005. С. 27-28.

² Світового стандарту в цьому досягають ті країни (Японія, ФРН, Велика Британія, США), де 40-60% відсотків працездатного населення складають люди з вищою освітою, які спроможні застосувати наукомісткі технології. Див. Балабанов К.В. Воспитание национальной элиты на примере деятельности Мариупольского государственного гуманитарного университета // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. К., 2006. С. 27.

«нової ідентичності» національних еліт, постає оволодіння європейськими мовами, особливо німецькою мовою як мовою чільної держави «Європейського дому», що забезпечується професорсько-викладацьким складом різних ВНЗ. Тому національний вибір України стає певною мірою залежним від рівня викладання іноземних мов, яке забезпечується професорсько-викладацьким складом (на чолі з провідним професором). На противагу зарубіжжю, в Україні цей процес відбувається за рахунок регіональних вишів навколо шкіл, що склалися, бо формування української нації проходить у процесі мультикультурної (євроатлантичної та євразійської) незавершеності.

Значне місце серед наукових шкіл посідає Чернівецька наукова школа на Буковині, колишньому німецькомовному регіоні Австро-Угорської монархії. Наукова еліта Буковини формувалася на гребені кількох модернізаційних хвиль після повоєнних розламів соціо- та етнокультурних середовищ, що проросли з Румунії та Австро-Угорської імперії. Саме німецькомовна Буковина дала у викладацький склад Чернівецького університету високласних викладачів – А.Калош, І.Гриценко (Альтман), Ф.Дрешера, І.Табак та ін., які володіли рідномовною компетенцією та європейською ерудицією. Мабуть, і тому Чернівецький національний університет випустив близько половини діючих докторів німецької філології, професорів Т.Р.Кияка, С.Н. Денисенко, О.О.Прокопчука, В.В.Левицького, В.В. Козловського, В.І. Кушнерика та й автора цієї статті. Зупинимось детальніше на постаті Віктора Васильовича Левицького, який визначив формування Чернівецької кількісної школи та місцевої еліти на наступні покоління.

На думку провідного українського філософа М. Поповича, еліта формується з найбільш обдарованих і сильних особистостей³, які пробиваються нагору через соціальні перешкоди завдяки творчим і організаційним здібностям, культурним і моральним характеристикам тощо. Це й

---

³

Попович М.В. Там же. С. 10.

підтверджує біографія ученого⁴, досить таки характерна для колишнього СРСР. Народився В.В.Левицький 2 квітня 1938 р. у місті Ленінакан (тепер м. Гюмрі, Вірменія) у сім'ї кадрового військового. У ті непрості часи тодішня сталінська система та війна зламали не одну людську долю. Не минули сталінські репресії і сім'ю Левицьких. Віктору Васильовичу довелося відчувати на собі, що таке важке дитинство та спартанське виховання аж у трьох дитячих будинках⁵. Попри важке інтернатське життя у світі грубої фізичної сили кмітливому хлопцеві вдалося довести свій непересічний інтелект – він закінчив школу зі срібною медаллю та вступив на факультет романо-германської філології Чернівецького університету, який з відзнакою завершив у 1960 році.

Ще з першого курсу В.В.Левицький почав серйозно цікавитися багатьма проблемами лінгвістики. На другому курсі під керівництвом доц. Амалії Натанівни Калаш вивчив велику за обсягом роботу, в якій розглянув засоби перекладу поетичних і прозових творів Г. Гейне російською мовою. З доповіддю на цю тему керівництво факультету направило В.В.Левицького на республіканську студентську наукову конференцію до Львівського університету (1957). Однак особливе значення для його подальшої наукової долі мали курс зі вступу до германської філології, який викладала відома семасіолог проф. Н.Ф.Пелевіна, та лекції з порівняльно-історичного мовознавства, що читав випускник елітарного Московського університету ім. М.Ломоносова, майбутній проф. О.С.Широков. Саме під його керівництвом В. В. Левицький опрацював літературу, присвячену порівняльно-історичному

---

⁴ Тут і в основному надалі біографічні посилання, за винятком особистих спостережень, наводяться за: Капатрук М., Кантемір С. Левицький Віктор Васильович. До 65-річчя з дня народження // Науковий вісник Чернівецького університету. Вип.165-166: Германська філологія. Чернівці: Рута, 2003. С. 3-25; Капатрук М., Кантемір С. Віктору Левицькому – 65 // Університетський вісник. Чернівці, 2003. Квітень 2003. №4 (1631). С. 7.

⁵ Ігор Зварич. Професор Левицький: від сталінських дитбудинків – до Оксфорда // Доба. 1999. № 16. С. 6.

методу, який інтенсивно відроджувався в радянському мовознавстві після дискусії 1950 р. Результатом поєднання "традиційного" вивчення семантики, порівняльно-історичного методу та структурних і квантитативних методів, що набирали на той час силу в радянському мовознавстві, стала дипломна робота "Етимологія та історія слова Arbeit у німецькій мові" (125 стор. машинопису німецькою мовою), яка значною мірою визначила напрями подальших наукових пошуків В.В.Левицького. Проглянувши цю роботу, видатні лінгвісти тодішнього СРСР – професор Ю.С. Маслов рекомендував В.В. Левицького в 1963 р. до прийому в аспірантуру Ленінградського університету (на кафедру загального мовознавства), а проректор з наукової роботи Г.В. Колшанський – до прийому в аспірантуру 1-го Московського інституту іноземних мов (на кафедру історії та граматики німецької мови). Витримавши величезний конкурс (8 чоловік на місце) і тривалу співбесіду з провідними лінгвістами: доц. Г.В. Колшанським і проф. О.І. Москальською, Віктор Левицький став аспірантом одного з найбільш престижних та елітарних радянських вузів того часу – 1-го Московського державного педагогічного інституту іноземних мов ім. Моріса Тореза. Учений ступінь кандидата філологічних наук він отримав у юно-зрілому 28-річному віці (1966 р.) за оригінальну дисертацію, присвячену етимологічному й історико-семасіологічному дослідженню параметричних прикметників зі значенням „великий – малий” у давніх германських мов (науковий керівник професор О.І.Москальська). Поза сумнівом, повна публікація цієї цікавої та глибокої праці, що засвідчує оригінальне поєднання структурного та порівняльно-історичного мовознавства, нині може посприяти відродженню інтересу до історичної лінгвістики.

Після закінчення аспірантури Віктор Васильович працював на кафедрах Таганрозького радіо-технічного (1966-1967 рр.) і Чернігівського педагогічного інституту (1967-1968 рр.). Із 1968 року і по сьогоднішній день він працює в Чернівецькому національному університеті: спочатку старшим викладачем (1968-1970 рр.), потім доцентом (1970-1972 рр.), далі – старшим науковим співробітником (1972-1974 рр.). З 1974 року – уже 38 років – він незмінний завідувач кафедри німецької мови і

загального мовознавства (з 2000 р. кафедри германського, порівняльного та загального мовознавства), а з 1982 по 1993 р. був деканом факультету. Уже будучи завідувачем кафедри, Віктор Васильович здобув ступінь доктора філологічних наук за дисертаційне дослідження "Проблеми експериментальної семасіології" (Київський університет, 1975 р.) у дуже молодому для тодішнього вченого-філолога 37-річному віці.

Саме у цей час автор статті навчався в Чернівецькому університеті, де викладали талановиті германісти – майбутні доктори наук, професори С.Н.Денисенко, Т.Р.Кияк та В.В.Козловський та багато інших, менш титулованих, але так, як і ті захоплені мовою та наукою. Мені пощастило стати студентом у Віктора Васильовича, який викладав нам германістику та лексикологію. Уже на першій лекції витриманий лектор вразив нас своєю надзвичайною критичною чіткістю, навіть певною математичністю мислення, поєднанням вдової беземоційності з почуттям гумору та безкомпромісною принциповістю.

Студентів дивувала нестандартність його підходу, що ґрунтувалася на максимальній формалізованій об'єктивності. Контрольні роботи з германістики, що давали право на іспит автоматом, мали, наприклад, три частини: історичну, фонетичну та аналіз готського тексту. Історичну частину, гарно написати яку вважалося факультетським щиком, містила 20 питань. 10 питань із них були на контроль знань (питання „що, де, коли?“), 5 питань на ерудицію та загальний розвиток (типу: яка різниця між готичним стилем та готським письмом), а п'ять – на навички мислення (запитання чому?). Роботу над фонетикою германських мов В.В.Левицький спрямовував на розвиток розуміння регулярності звукових переходів, завдяки чому студентам-„німцям” стало легше освоювати англійську мову, а студентам-„англійцям” – німецьку. Робота над готським текстом чітко організувала студента в філологічному відношенні – появлявся певний алгоритм, корисний для вивчення інших іноземних мов. Під впливом законів Грімма, чітко роз'яснених лектором, одному із наших вихованців – М.Федюку вдалося прочитати та перекласти тексти на 40 мовах (!).

Загалом Віктору Васильовичу як викладачу виявилось притаманне прометеєвське: «*Hier sitze ich und forme Menschen, Gestalt, die mir gleich sei*» (Prometheus, von J.W.Goethe). Пригадується, що на заняттях він як лектор ставив різні проблемні запитання, не вимагаючи зразу ж відповіді. „Чому в німецькій мові збереглися закінчення, а в англійській мові відпали – невже лише через нормандське завоювання?“. Просидівши декілька днів у бібліотеках над довідковою літературою та продивляючись тексти Чосера, деяким студентам, наприклад, вдавалося запропонувати варіанти можливих причин, які було розкладено в певній ієрархії. Виявивши зацікавлених студентів, Віктор Васильович продовжував спрямовувати нас до постійного заняття науковою роботою, застерігаючи вимогою обмежитися, а не розпорозуватися. У такий спосіб розпочалося відвідування наукового гуртка, 5 членів якого здобули згодом ступені кандидатів та докторів наук, а ще 7 працюють у ВНЗ.

Автор статті, ставши викладачем кафедри німецької мови (спочатку асистентом, а потім доцентом), у черговий раз відзначив, з одного боку, значні лідерські риси⁶: чітку самооцінку та самоконтроль, а також значну принциповість та певну дистанційованість – запанібратство, навіть для ровесників, було просто неможливим, а з іншого – максимальне відстоювання інтересів співробітників кафедри – від тодішнього пенсіонера, доцента В.Ю. Федоріщева до молоденької дівчини-лаборанта. Захоплює чіткість мислення Віктора Васильовича як керівника, завдяки чому засідання кафедри триває від 20 до 40 хв. На кафедрі спостерігається максимальна, суто «німецька» об'єктивність при розгляді кафедральних питань через чітко сформульовані критерії. Наприклад, при визначенні індексу магістра завідувач кафедри поклав в основу його середній бал за роки навчання плюс кількість публікацій (за типом видань). Індекс викладача, що лежить в основі рейтингу, дає йому право на навчання в аспірантурі чи поїздку по міжкафедральному обміну тощо.

---

⁶ Coleman Daniel: What Makes A Leader. In: New World. 1999. Nr. 2. P. 66-67.

У такий спосіб досягається відповідність гуманітарної освіти тим змінам, які відбуваються в соціально-економічному житті України. Заслугою Віктора Васильовича є формування стабільного, працездатного, дружнього, ініціативного та перспективного колективу викладачів та співробітників, що можуть працювати в умовах жорсткої конкуренції. Кафедра розпочинала свою діяльність з одного доцента, а тепер більшість співробітників як кафедри, так і паралельних кафедр (у т.ч. сусідніх ВНЗ Івана-Франківська, Тернополя, Києва, Хмельницького) захистили свої роботи під керівництвом В.В.Левицького.

Як і в науковій роботі, так і на кафедрі керівництва В.В. Левицького зроблено все для активного використання передового досвіду вітчизняної та зарубіжної освіти, що забезпечується детально розробленою програмою міжнародного співробітництва. Щорічно викладачі та студенти їздять на стажування до університету-партнера – Гьотінгенського університету. Перед студентами та викладачами кафедри виступають передові науковці ФРН та Австрії (пані проф. Г. Каспар-Хене, пан проф. М. Шульц; проф. Г. Поль: Kaspar-Nehne, Schulz, Pohl та ін.). Практичні заняття з практики мови проводять досвідчені лектори ДААД та Австрійської служби обміну (д-р К. Лайх, д-р Ш. Штегман; маг. Р. Майер: Leich, Stegmann, Maug та ін.). За єдиним винятком, всі викладачі кафедри побували за кордоном, де ряд із них (С.В. Кійко, О.Д. Огуй та ін.), здобувши досвід викладання у ФРН, укладання наукових збірників тощо, пишуть, за прикладом В.В. Левицького, нові підручники, укладені за Болонською системою та схвалені Міністерством освіти та науки України. За їх допомогою та на основі нових курсів, написаних В.В. Левицьким та провідними співробітниками кафедри в руслі Болонської системи, фактично готується інтеграція в європейську систему освіти. У навчальних курсах забезпечується не лише якісна та сучасна освіта, а й новий світогляд, спрямований на пізнання світу через міждисциплінарність та системність, забезпечену вивченням декількох іноземних мов (окрім німецької, ще й англійської та французької мов). У такий спосіб відбувається формування

духовної культури інтелігенції нового покоління – нової української еліти.

Віктор Васильович – учитель в аристотелівському розумінні: він чітко мислить, узагальнює і вміє спрямовувати учнів. Він може за латинянами повторювати вислів: *Homo sum, humani nihil a me alienum puto* (Я – людина, і все людське мені властиве). Характерна йому не лише поетичність (пригадується його вірш про шиплячі, побудований на прямих та переносних значеннях слів), а й непересічне почуття гумору, що набуває характеру імпровізації. Запам'яталось, як на студентській КВН ведучий студент Ілюша Каган, факультетський розумниця, призер Всесоюзних олімпіад з англійської мови (нині професор Єрусалимського університету) поставив несподіване запитання на прес-конференції, присвяченій Дню факультету: „Де в науці найбільше гострих кутів?“ „Серед круглих професорських голів“, несподівано прозвучала відповідь завжди стриманого Віктора Васильовича. Іншою такою імпровізацією на його деканські часи був наказ деканату, зачитаний на початку лекції, що припала на 1 квітня, з вимогою студенту П.Музичуку нарешті постригти буйну шевелюру, якої той таки позбувся, через неуважність не подивившись на дату розпорядження.

Як науковцю Віктору Васильовичу довелося багато попрацювати для заснування Чернівецької квантитативної школи, до якої "традиційна" школа поставилась дещо упереджено та з недовірою. Таке упереджене ставлення викликали як вік молодого доктора та нетрадиційні новаторські підходи до розв'язання й тлумачення багатьох проблем мовознавства, так і його безкомпромісна принциповість, що ґрунтувалася на чітко сформульованих критеріях. Може, внаслідок цього його першому аспірантові доводилося зачекати захисту ще три роки після написання роботи, а потім поїхати на захист до Мінська – свого часу В.В. Левицький відмовився написати позитивний відгук на докторську дисертацію, що не відповідала його вимогам. Попри всі негаразди, утвердження Чернівецької квантитативної школи таки відбулося, свідченням чого постав з 1996 року всеукраїнський збірник статей

---

⁷ Аристотель. Сочинения в 4 томах. – Т.4. – М.: Мысль, 1983. – С. 62-63.

переважно квантитативного характеру "Германська філологія", редактором якого є Віктор Васильович, який сумлінно вичитав понад 50 його випусків. Більше того, він став видавцем чотирьох міжнародних збірників, широко цитованих у світі. Під його керівництвом написано та захищено у спеціалізованих радах Мінська, Києва, Одеси, Львова, Донецька 42 кандидатські і дві докторські дисертації зі спеціальності "Германські мови" і "Загальне мовознавство", що засвідчило формування потужної наукової еліти в Чернівцях. На черзі ще добрий десяток докторантів і аспірантів із написаними дисертаціями, які в 2006 р. дочекалися відкриття при Чернівецькому національному університеті спеціалізованої вченої ради зі спеціальності 10.02.04 – германські мови, де В.В. Левицький займав посаду заступника голови ради.

Квантитативна наукова школа В.В. Левицького охопила спеціалістів із теоретичної фонетики (Л.А. Комарницька, В.І. Кушнерик, Н. Львова), теоретичної граматики: морфології (В.Ю. Іванюк, Н.І. Чернишенко) та синтаксису (М.Л. Борковська-Іваницька, Ю. Бойко-Мельник), словотвору (Ю.Й. Мацкуляк), історії мови (М. Попова, Н. Соловйова), лексикології (В. Баскевич, В.В. Дребет, Б.І. Гінка, М.Д. Капатрук, С.В. Кійко-Сполницька, Ю.Є. Кійко, О.Д. Огуй та ін.), квантитативної стилістики (Л.В. Гіков) та ін.

Попри великі наукові набутки, відзначені грамотами та пам'ятними відзнаками⁸ („Відмінник освіти УРСР“; „Знак пошани“ тощо), медалями („За трудову доблесть“; срібними медалями "The 20th Century Award for Achievement" – International Biographical Centre, Cambridge, England (1995) та "International Man of the Year 1997" – International Biographical Centre, Cambridge, England)⁹ Віктор Васильович залишається

---

⁸ Як не парадоксально, Віктор Васильович так і не отримав від Міністерства освіти цілком заслуженого ним за цей феноменальний доробок звання «Заслужений працівник освіти» чи «Заслужений діяч науки та техніки» - на думку багатьох, очевидно, за свою безкомпромісність та принциповість.

⁹ Див. пункт 2 Додатку: Men of Achievement. 17th edition. Cambridge: International Biographical Centre, 1997. P. 298; Five

взірцем скромності, відмовившись балотуватися на державну чи наукову премії за створений ним на принципово нових наукових засадах „Етимологічний словник” – нелегку працю на багато років для великого інституту.

Попри те, що робота на посадах завідувача кафедри та декана факультету вимагали великих затрат часу й енергії, – все ж основні зусилля Віктор Васильович спрямував у сферу наукових досліджень, які дістали визнання не лише в Україні, але й у цілому світі. Коло його наукових інтересів дуже широке: лексична семантика (лексичне значення, синонімія, полісемія, парадигматичні відношення в лексиці, лексична сполучуваність); звуковий символізм; етимологія; методи дослідження лексики (психолінгвістичні, квантитативні, порівняльно-історичні). Професор Левицький має в своєму доробку понад 250 друкованих праць, у тому числі 38 підручників і монографій. Ряд статей із проблем семантики, етимології, психолінгвістики і квантитативної лінгвістики опубліковано в близько 20 журналах Західної Європи.

Таблиця 1¹⁰: Основні публікації за роками та їх типами

Види робіт	Роки					
	1961/65	1966/75	1976/85	1986/95	1996/2005	2004-12 Усього
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7 8
Книги	-	1	1	3	16	17 38
Статті в журналах	-	9	6	9	20	25 69
У т.ч. інозем		2	1	3	19	17 42
Статті у вісниках	2	-	3	6	6	8 25

Thousand Personalities of the World. Edition Five. The American Biographical Institute. Inc. Raleigh, North Carolina, USA. P. 169.

¹⁰ Таблицю запропоновано за виданням: Кантемір М., Капатрук М. Левицький Віктор Васильович // Там же. С. 4.

Статті у збірниках	-	2	8	20	1	3	34
Депон. статті	-	-	1	9	-		10
Усього статей	2	15	22	47	17	36	138
Матеріали центр, конф.	-	3	7	20	3	1	34
Матеріали регіон. конф.	2	-	5	12	-	-	19
Усього конф.	2	3	12	32	3	1	53
Статті енцикл.; реферати	в -	2	3	5	1	-	11
Рецензії	-	-	4	3	2	1	9
Метод. посібн.	-	-	-	3	1	-	4
Усього публікацій	4	21	42	93	41	55	258

Аналіз друкованої продукції¹¹ за роками та за типами публікації показує наростання кількості книг – з 2 за 15 років (1961 – 1975) до 16 за 10 років (1996-2005) та 17 за 7 років (2006-2012), не рахуючи понад 50 випусків наукових збірників; гарну презентацію на конференціях (52), стабільну високу публікацію статей – всього 126 (від 1961-по 2003 р.) тощо. Вражає велика кількість публікацій (69) у журналах щонайвищої лінгвістичної категорії – «Мовознавство», «Вопросы языкознания» та солідних іноземних виданнях (42 статті!!!) «Zeitschrift für Phonetik, Sprachwissenschaft und Kommunikationsforschung», «Journal of Quantitative Linguistics», «Deutsch als Fremdsprache»,

¹¹ Перерахунки проводяться за таблицею у: Кантемір М., Капатрук М. Левицький Віктор Васильович // Там же. С. 4.

«Indogermanische Forschungen» тощо, що засвідчує безсумнівний авторитет В.В. Левицького у щонайвищих наукових колах.

В основі статей та книг дослідника лежать наступні КОНЦЕПЦІЇ¹², що переважно ґрунтуються на застосуванні психолінгвістичних і статистичних методик для вивчення функціонування мовної системи. Для теоретичної фонетики В.В. Левицький розглянув та описав символічні властивості голосних та приголосних у німецькій, українській та румунській мовах; встановив джерела та причини виникнення звукового символізму та пояснив принципову можливість співіснування мовного знаку та фонетичного символізму. Як етимолог дослідник виділив ще не досліджені явища та запропонував теоретичні новинки: особливості розвитку індоєвропейських сонантів, аномальний аблаут тощо, який він використав для пояснення більше 100 етимологічних відхилень, що не піддавалися реконструкції, у «Етимологічному словнику германських мов» (у 5 томах).

В.В. Левицький застосував психолінгвістичні методики і для визначення об'єктивних меж між головним та другорядними значеннями слова, і для встановлення особливостей впливу екстралінгвістичних критеріїв на семантичну структуру слова. Він аргументовано доказав, що на позицію смислового центру в семантичній структурі слова впливають вид занять (професія) та стать мовців. Дослідник напрацював критерії, за допомогою яких можна розрізнати синонімічні ряди, лексико-семантичні та тематичні групи, семантичні поля, а також запропонував формалізовану процедуру для інвентаризації лексико-семантичної групи. За допомогою статистичних критеріїв В.В. Левицький дослідив дві складні системи лексичних відношень: синтагматику (методика «хі-квадрат») та парадигматику («кореляційний аналіз»). Він доказав, що сполучуваність двох слів у тексті зумовлюється позамовними та внутрішньомовними факторами та запровадив для пояснення сполучуваності терміни «денотативна сумісність» та «лексична сумісність», ступінь

---

¹² Див. Maxymtschuk В. Überblick über den Stand der ukrainischen Germanistik // Bayerisch-Ukrainische Germanistentagung an der Ukrainischen Freien Universität: Dokumentation einer internationalen Tagung 25-28. Januar 2001. München. – Львів, 2003. С. 29-31.

яких, як і величини синтагматичного зв'язку, статистично визначаються. За допомогою спеціальних методів визначаються статус та характер частотності сумісної появи слів у тексті. Подібне дослідження валентнісних та сполучувальних характеристик слова має значні перспективи для дослідження комбінаторних властивостей лексичних одиниць.

На цій основі В.В. Левицький написав ряд оригінальних монографій та підготував оригінальний підручник «Основи германістики», метою якого було, крім засвоєння важливого для філологічної освіти матеріалу, створення у студентів необхідного підґрунтя для сприймання низки наступних теоретичних курсів, а також зацікавлення їх інтригою лінгвістичного пошуку. Ці непрості завдання, на думку рецензентів¹³,

«Можуть бути під силу підручнику, який задовольняє вимоги повноти та доступності викладу, фактологічної надійності та інтелектуальної плюралістичності, тривалої попередньої апробованості та можливості створювати внутрішні спеціалізації і стимулювати пізнавальні інтереси всередині курсу».

Через новий підручник у руслі Болонської системи, продовжується формування нової української еліти в європейському дусі. Нові покоління науковців, озброєні починаючи з В.В. Левицького та підтримані стипендіями ДААД, все більш успішно поєднують західну методологію, все більше докладаються до формування нової української еліти. Завдяки діяльності учителя відбувається формування національної української еліти, що є визначальним для ствердження України в Європі.

О. Огуй,
доктор філол. наук,
професор (Чернівці)

---

¹³ Білінський М. М., Максимчук Б. В., Огуй О. Д. (Рецензія на:) В.В. Левицький. Основи германістики: Підручник. – Вінниця, 2005. – 528 с. // *Studia Germanica et Romanica*. Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання: Наук. журнал. Донецьк: ДонНУ, 2006. Т.3, №2 (8). С. 96.

2. Автобиография

Точно так же, как история языка обуславливает и объясняет многие особенности его современного состояния, устройства и функционирования, биография человека помогает лучше понять и объяснить его взгляды, дела и поступки.

Я, Левицкий Виктор Васильевич, родился 2 апреля 1938 года в г. Ленинакане Армянской ССР (ныне г. Гюмри, Армения) в семье военнослужащего.

Мой отец, Левицкий Василий Фавстович, украинец, уроженец села Шевченково Барского района Винницкой области, из крестьян, кадровый военный, прошедший всю отечественную войну с ее первого и до последнего дня на передовых позициях; имел боевые награды и ранения.

Моя мать, Роговая Зинаида Григорьевна, русская, уроженка г. Ейска Краснодарского края, из семьи малограмотных кубанских хлеборобов.

Жена Быстрова Лилиана Викторовна, кандидат филологических наук, доцент кафедры английского языка Черновицкого университета (в настоящее время пенсионерка).

Дочь Элла окончила английское отделение факультета иностранных языков Черновицкого университета.

В силу сложившихся обстоятельств, связанных с исковерканной судьбой моих родителей, разошедшихся сразу после окончания войны, я провел свое детство в Сибири, воспитываясь в детских домах Красноярского края. С 1952 года проживал в г. Ейске Краснодарского края на попечении своей бабушки по матери. Моя бабушка не умела ни читать, ни писать, но была хорошим, мудрым воспитателем.

В 1955 году окончил с серебряной медалью среднюю школу в г. Ейске и в том же году поступил на 1 курс факультета романо-германской филологии Черновицкого университета (мой отец, демобилизовавшись из армии, проживал в райцентре Черновицкой области Герце).

В 1960 году окончил с отличием немецкое отделение факультета романо-германской филологии Черновицкого

университета и был направлен на работу на кафедру иностранных языков Черновицкого мединститута.

К сожалению, преподавание теоретических предметов на немецком отделении Черновицкого университета, осуществлялось в 50-е годы на крайне низком уровне. Достаточно сказать, что на всем факультете в то время работало всего 5 доцентов, в том числе в составе кафедры немецкого языка – всего 1. Основным источником знаний, следовательно, служили книги. Поэтому мой путь в науку пролегал главным образом через самообразование, хотя я не могу не вспомнить с благодарностью двух доцентов, открывших мне и многим другим тогдашним студентам двери в мир лингвистики. Это доцент филфака О. С. Широков (выпускник МГУ, позже профессор того же университета) и доц. Н. Ф. Пелевина (выпускница Ленинградского пединститута им. Герцена, позже профессор Калининградского университета).

После упорной трехлетней подготовки в 1963 году я поступил в очную аспирантуру 1го Московского государственного пединститута иностранных языков им. М. Горького, где под руководством сначала доц. Г. В. Колшанского, а затем проф. О. И. Москальской написал кандидатскую диссертацию «Историко-семасиологическое исследование некоторых групп прилагательных в немецком языке (в сравнении с английским). Эту диссертацию защитил досрочно в мае 1966 года в МГПИИЯ им. М. Горького.

С 1968 года работаю в Черновицком университете: сначала в должности старшего преподавателя кафедры немецкого языка (1968-1970), затем доцента той же кафедры (1970-1972), а с 1972 по 1974 – в должности старшего научного сотрудника (на эту должность в те годы переводили доцентов вузов для написания докторских диссертаций).

В 1974 году по предложению ректора университета К. А. Червинского я был назначен на должность заведующего кафедрой немецкого языка с «годовым испытательным сроком». Испытательный срок (такое условие поставил перед ректором партком) был нужен потому, что, во-первых, я был беспартийным, а, во-вторых, при каждом новом назначении власть не забывала указывать мне на «ушербность моей

биографии» и на то, что мне оказывается огромное доверие. Такое доверие касалось почему-то только работы и не распространялось на выезд за границу. В течение многих лет я оставался невыездным. Для меня был открыт только форпост социализма – ГДР. А годичный испытательный срок растянулся на долгие 38 лет. И каждый год из этих 38 был для меня настоящим и трудным испытанием. Кафедрой я руководил бессменно до середины мая 2012 года. Кафедра неоднократно переименовывалась, получив в конце концов – в соответствии с профилем своей научной и учебной деятельности – название «кафедра германского, общего и сравнительного языкознания».

В 1975 году защитил докторскую диссертацию «Проблемы экспериментальной семасиологии» в Киевском университете имени Т. Шевченко. Официальные оппоненты дфн. В. И. Перебейнос (Институт языковедения АН Украины), дфн. А. А. Леонтьев (Институт языкознания АН СССР), дфн. Б. М. Задорожный (Львовский университет); ведущая организация – Белорусский университет, кафедра общего языкознания (зав. каф. дфн. А. Е. Супрун). Диссертация прошла предварительную экспертизу и обсуждение на кафедре общего языкознания Киевского университета (зав. каф. – проф. А.А. Белецкий).

После неоднократных и настойчивых предложений (фактически требования) со стороны парткома в 1977 году, будучи заведующим кафедрой, доктором наук, профессором, вступил в ряды КПСС. Несмотря на то, что я не полностью разделял идеологию партии и критически относился ко многим аспектам внешней и внутренней политики, проводимой руководством КПСС, из партии в трудные для нее времена не выходил и от своего членства в КПСС и комсомоле никогда не открещивался. После ликвидации КПУ ни в каких политических партиях и движениях не состоял и не состою.

В середине 70-х годов в Институте языкознания АН Украины открыли отделение романо-германского языкознания, которое возглавил Ю. А. Жлуктенко. Приблизительно в 1977 или 1978 году он попытался перевести меня на работу в АН. По замыслу Ю. А. Жлуктенко мне необходимо было получить согласие киевских властей на то, чтобы возглавить кафедру

иностранных языков при президиуме АН, а затем по совместительству оформиться на полставки научного сотрудника Отдела, возглавляемого Ю.А. Жлуктенко. Первая попытка осуществить этот план окончилась провалом. Кадровик АН (очевидно, отставной чин известного ведомства) заявил, что не следует засорять Академию наук такими кадрами, как я (имелась в виду биография моих родителей). После смерти бдительного начальника, спасшего АН от проникновения в нее чуждого элемента, я прошел в Киеве все необходимые инстанции – Президиум АН, горком КПУ и ЦК КПУ – и получил рекомендацию на должность заведующего кафедрой иностранных языков с предоставлением квартиры. Однако препятствие на пути осуществления плана Ю. А. Жлуктенко возникло совсем с неожиданной стороны. Против моего перевода в Киев категорически возражал К. А. Червинский, отказавшись дать мне положенную в таких случаях характеристику. Уходить из университета со скандалом и выговором по партийной линии не имело смысла. Кто знает, как сложилась бы моя дальнейшая судьба, если бы Червинский занял тогда менее жесткую позицию. Я до сих пор отношусь к К. А. Червинскому с большим уважением, хотя и оказался для него не человеком со своими интересами, а винтиком в сложном механизме под названием «университет», из которого необходимо было выжать максимальный прок «для достижения успехов в учебной и научной работе». В конечном итоге через 5-7 лет после описанных событий партийно-бюрократическая машина раздавила и К. А. Червинского.

В качестве «моральной компенсации» Червинский предложил мне малопривлекательный для меня пост декана факультета иностранных языков. Однако под давлением парткома я вынужден был дать согласие занять эту должность на один год (теперь уже я предлагал такой срок). В результате с 1982 по 1993 год (более 10 лет) я был деканом факультета иностранных языков Черновицкого университета. На посту декана я пытался проводить реформы, направленные на расширение прав и свобод студентов при решении таких вопросов, как распределение стипендии и мест в общежитии. Особыми привилегиями пользовались отличники, которым

позволялось то, что не позволялось другим студентам. В то же время я безжалостно отчислял с факультета бездельников, поступивших «по благу» и уповавших на то, что их неприкосновенность будет обеспечена деньгами или влиятельным положением родителей. В результате мне приходилось постоянно отбиваться от жалоб, поступающих в министерство, или давать личные объяснения в обкоме партии, так как некоторые из отчисленных были детьми высокопоставленных партийных чиновников. Иногда дело доходило до курьезов. Одна из студенток, написавшая жалобы сразу в три инстанции, обвиняла меня в национализме на том основании, что я отказался освободить ее от изучения украинского языка, сославшись на то, что выполнение учебного плана обязательно для всех студентов. Партком реагировал на мои «новшества» двойкой. С одной стороны, нельзя было игнорировать расширение студенческого самоуправления, расцвет художественной самодеятельности, повышение (подлинное, а не липовое) успеваемости (число отличников на факультете существенно превышало средние показатели по Украине), улучшение трудовой дисциплины (резкое сокращение числа пропусков занятий без уважительных причин; полное и бесконфликтное выполнение плана распределения выпускников факультета на работу, в том числе в отдаленные горные районы Черновицкой области; уменьшение числа пьянок в общежитии, а в случае их возникновения – неизбежное и суровое наказание). За это факультет ставили в пример другим и поощряли. С другой стороны, у меня возникали постоянные конфликты с секретарем парткома: из-за «неправильной кадровой политики» (я пытался «перетасовать на факультет профессоров из соседних вузов, за которыми тянется националистический шлейф»); из-за того, что я отказывался организовывать прием в партию студентов - детей партийных чиновников, не отличавшихся ни своими успехами в учебе, ни своим примерным поведением; из-за того, что я отказался обеспечить «зеленую улицу» на вступительных экзаменах для спортсменов, из которых партком планировал создать волейбольную команду; из-за моего одинакового отношения ко всем студентам независимо от их социального или национального происхождения. Лишь отношение студента к

учебе было для меня мерилом его общественного статуса. И ни злато, ни булат не могли заставить меня отступить от этого принципа. Но в наступившую горбачевскую эпоху снять меня с поста декана для парткома, пытавшегося всеми силами сделать это, оказалось не таким простым делом, как ранее. На тайных и альтернативных выборах декана в 1987 году за меня проголосовало более 70 процентов преподавателей и сотрудников факультета. Но на посту декана я нажил себе и немало врагов. С наступлением новой эпохи с ее «рыночными отношениями» число моих недругов возросло многократно.

Моя мать, имевшая среднее педагогическое образование, как и многие жены военных, работала почти всю свою жизнь секретарем-машинисткой в воинских частях. Во время войны она постепенно двигалась с фронтом на запад, часто меняя места жительства. Эта склонность к перемене мест была присуща ей постоянно, так что мне пришлось многие годы своей жизни провести на колесах, постоянно меняя не только место жительства, но и школы, где я учился. Несмотря на частые переезды, во всех школах, которые я посещал, я учился «на 4 и 5» (начиная с четвертого класса) или только «на отлично» (начиная с седьмого класса). Ейская школа, которую я окончил в 1955 году, представила меня к золотой медали, но крайоно (Краснодар) утвердил только серебряную, снизив мне оценку за сочинение по русскому языку и литературе – самому любимому школьному предмету (наряду с математикой и немецким языком). Полученная психологическая рана не зажила в моей душе до сих пор.

Средняя школа в г. Ейске, которую я окончил, давала по тем временам очень хорошие знания. В ней работали опытные и знающие педагоги. Особенно выделялись учителя русского языка и литературы, математики, немецкого языка, географии и логики и психологии. Об уровне знаний учеников нашей школы свидетельствует, например, тот факт, что моя одноклассница, с которой я соперничал в решении задач по математике, поступила после окончания школы на механико-математический факультет Московского университета (материальное положение ее родителей позволяло ей учиться в большом городе). Тем не

мене, конечно же, я не мог получить в Ейске такого образования, которое получали мои сверстники в московских и ленинградских школах, а затем – в лучших вузах Москвы и Ленинграда. Ситуация усугублялась тем, что в Ейске не было никаких научных библиотек, а, приходя из школы домой, я в первую очередь должен был помочь бабушке и дедушке по хозяйству, чтобы семья из трех человек могла прожить на мизерную пенсию (24 рубля), которую получал дед.

Что касается маршрутов моих передвижений (вначале – вместе с родителями), то они выглядят следующим образом: Ленинанкан (1938), Багуми (1939 – в связи с переводом по службе отца), Чертков Тернопольской области (1940 – по той же причине), Ейск Краснодарского края (1941 – эвакуация с началом войны), Моздок (1942), Краснодар (1943), Умань, Одесса, Измаил, Бельцы (1944), Черновцы (начало 1945), Йгарка Красноярского края (1946), Енисейск того же края (1948), Иркутск (1951), Днепронетровск, Запорожье (1952), Ейск (1952), Черновцы (1955), Москва (1963), Таганрог (1966 – направление на работу после окончания аспирантуры), Чернигов (1967), Черновцы (1968). Проживая постоянно в Черновцах с 1968 года, я регулярно совершал служебные командировки (оппонирование) и туристические поездки в различные города Союза и Европы (Европа открылась мне лишь в горбачевскую эпоху): Москва, Ленинград, Киев, Минск, Таллин, Калинин, Воронеж, Саратов, Ижевск, Челябинск, Нальчик, Львов, Ужгород, Ивано-Франковск, Тернополь, Одесса, Харьков, Кишинев, Донецк, Берлин, Белград, Вена, Бонн, Геттинген.

Мою научную деятельность можно условно разделить на несколько периодов. Начиная со студенческих лет (примерно с 1957 г.) до середины 60-х годов (приблизительно 1965 г.) я занимался проблемами сравнительно-исторического языкознания и диахронической лингвистики (дипломная работа объемом свыше 120 с. машинописи называлась „*Etymologie und Geschichte des Wortes Arbeit*“; название кандидатской диссертации указано выше).

С середины 60-х годов до конца 80-х (около 25 лет) мои основные работы посвящены проблемам психолингвистики (по

этой причине одним из оппонентов по докторской диссертации был А. А. Леонтьев) и лингвостатистики (по этой причине первым оппонентом по докторской диссертации была В. И. Перебийнос).

Начиная с 90-х годов мое основное внимание было сосредоточено на количественной лингвистике (так стали в наиболее общем виде называть статистические исследования языка) и индоевропеистике (на материале германских и славянских языков).

Всего мною опубликовано свыше 250 работ, в том числе около 30 книг на русском, украинском, немецком и английском языках. Своими основными работами, довольно полно отражающими результаты моих научных разысканий, я считаю следующие:

- Семасиология (2006 г.); готовится второе издание этой книги, которая должна выйти в Виннице осенью 2012 г;
- Этимологический словарь германских языков в 2-х томах (2010);
- Основы германістики (2006);
- Geschichte der deutschen Sprache (2010);
- Лексикология немецкого языка (2010);
- Практикум до курсу «Вступ до германського мовознавства» (2006) вместе с ранее опубликованной книгой «Введение в германскую филологию. Сборник задач» (1983);
- Количественные методы в лингвистике (2007);
- Звуковой символизм: мифы и реальность (2009) – вместе с ранее опубликованной книгой «Семантика и фонетика» (1973);
- Семантические и фонетические связи в лексике индоевропейского языка (2008);
- Этимологические и семасиологические исследования в области германских языков (1997).

Я благодарен известным лингвистам, опубликовавшим рецензии на некоторые мои книги: Б.А. Плотникову (Минск), Ю. Тулдаве (Тарту), О. Ткаченко (Киев), Ю.А. Карпенко (Одесса), М.Э. Билинскому, Б.В. Максимчуку (Львов), А.Д. Огую (Черновцы), А.С. Зеленько (Луганск), М.М. Маковскому

(Москва), В.Г. Таранцу (Одесса), А. Либерману (США), М. Стаховскому (Польша).

Несложные подсчеты показывают, что в зависимости от того, в русле какого из направлений лингвистики выполнены мои работы, их (довольно условно) можно разделить на следующие категории: сравнительно-историческое языкознание и диахроническая лингвистика – 74; количественная лингвистика – 53; психолингвистика – 48; структурная лингвистика – 30; типологическая лингвистика – 23; лингвистика текста и когнитивная лингвистика – 18; прочие – 8 (некоторые работы учитывались дважды).

Значительная часть моих статей по проблемам индоевропеистики, психолингвистики и количественной лингвистики опубликована в европейских журналах, в центральных журналах бывшего СССР, в академических журналах Украины и Молдовы: *Indogermanische Forschungen*; *Zeitschrift für Phonetik, Sprachwissenschaft und Kommunikationsforschung*; *Historische Sprachforschung*; *Deutsch als Fremdsprache*; *The Journal of Quantitative Linguistics*; *Glottology*; *NOWELE*; *Вопросы языкознания*; *Филологические науки*; *Иностранные языки в школе*; *Мовознавство*; *Лимба ши литература молдовеняскэ*; *Revistă de Lingvistică și știința literară*; *Studia Etymologica Cracoviensia* и др.

Кроме того, рефераты многих моих статей еще в советские времена регулярно отбирались для публикации в известном журнале “*Linguistics and Language Behavior Abstracts*” (США). Таким образом, география моих публикаций охватывает такие страны: Австрия, Германия, Дания, Молдова, Нидерланды, Польша, Россия, Словакия, США, Украина. Кроме Украины и России, некоторые мои работы опубликованы в таких бывших союзных и автономных республиках СССР: Белоруссия, Литва, Эстония, Молдавия, Башкирия, Удмуртия, Казахстан, Узбекистан.

В отличие от Украины в других союзных республиках в советские времена каждая кафедра, возглавляемая доктором наук, имела право издавать раз в год сборник научных трудов. Я сотрудничал с некоторыми из таких кафедр: Калининград (сборник издавал А.П. Журавлев), Калинин/Тверь (А. А.

Залевская), Тарту (Ю. Тулдава), Воронеж (И. А. Стернин). Этим объясняется довольно большое число моих публикаций в указанных городах. Интересно, что наибольшее число публикаций приходится на такие города: Черновцы (33), Киев (30), Москва (26), Калинин (11), Донецк (9), Винница (8), Воронеж (8), Кишинев (6), Львов (5), Тарту (4). Из других городов, где публиковались мои работы, заслуживают упоминания Ленинград, Минск, Алма-Ата, Вильнюс, Tallinn, Харьков, Одесса, Ивано-Франковск, Кировоград, Ужгород, Бельцы, Волгоград, Ижевск, Кострома, Новосибирск, Орел, Пенза, Пермь, Пятигорск, Самарканд, Смоленск, Уфа, Челябинск.

В последние годы наша кафедра тесно и плодотворно сотрудничала с выдающимся организатором научной работы и известным, ярким представителем количественной лингвистики Г. Альтманом (Германия). Плодотворными оказались для меня контакты с польским этимологом и полиглотом М. Стаховским.

Одним из показателей успешной научной деятельности является, как известно, индекс цитирования. Разумеется, сам по себе этот индекс является недостаточным. Опыт показывает, что в некоторых случаях часто цитируемыми оказываются популярно написанные статьи на какую-то актуальную тему; ссылки на такие статьи кочуют из диссертации в диссертацию и становятся как бы обязательными. Часто цитируемыми могут быть и просто ошибочные работы (наверное, самым цитируемым советским языковедом в начале 50-х годов был Н. Я. Марр). Поэтому еще одним важным показателем уровня научной работы является издание, в котором она опубликована. Одно дело – ученые записки периферийного университета, и совсем другое дело – профильные журналы типа *Indogermanische Forschungen*. По моим подсчетам общее число цитирования моих работ в соответствии с данными <http://scholar.google.com.ua> превышает 250. Больше всего цитируется Семасиология; цитирование других работ указано в прилагаемом списке литературы.

Ссылки на свои работы я обнаружил во многих книгах и статьях известных отечественных и зарубежных лингвистов. Ограничусь упоминанием только нескольких книг, в которых

цитируются мои работы (в 2-3 случаях сделаны исключения – названы не книги, а статьи): Н. Алиференко, С.Г. Бережан (Кишинев), Л.М. Васильев (Уфа), В.Г. Вилюман (Ленинград), С.В. Воронин (Ленинград), А.П. Журавлев, А.А. Залевская, А.И. Илиади, А.П. Клименко, Л.В. Кобозева (Москва), М.П. Кочерган, А.А. Леонтьев, М.М. Маковский, Э.М. Медникова, Г.П. Мельников (Москва), А.Б. Михалев, Б.А. Плотников (Минск), А. Н. Приходько, В.М. Русанівський, О. Селіванова, В.Г. Склярченко, В.М. Солнцев (Москва), И.А. Стернин, А.Е. Супрун (Минск), А.А. Уфимцева (Москва), С.Г. Шафиков (Уфа), Л.Н. Ягупова; E. Kelih (Австрия), A. Liberman (США), E. Seebold (Германия), M. Magnus, Ohala/Hinton/Nichols (США), Th. Schippan (Германия), M. Stachowski (Польша), R. Woodhouse (Австралия) – всего свыше 60 авторов.

Мне удалось подготовить 42 кандидата и 2 доктора наук.

Предметом особой гордости и чести для меня является создание кафедры германского, общего и сравнительного языкознания, где все преподаватели имеют научные степени и звания, а их значительная часть – публикации в европейских журналах. Кафедра занимает достойное место среди аналогичных кафедр вузов Украины. К сожалению, совершенно нездоровые тенденции развития украинской германистики с явными признаками монополизации лишь одного направления – когнитивной лингвистики могут привести к уничтожению последнего средоточия количественной лингвистики в Украине – нашей кафедры, научные достижения которой в области количественной лингвистики получили высокую оценку представителей европейской количественной лингвистики.

Многие бывшие аспиранты нашей кафедры имеют публикации в таких журналах, как «Мовознавство», «Филологические науки», во многих зарубежных изданиях: Н.Д. Капатрук, А.Д. Огуй, В.И. Кушнерик, С.В. Кийко, В.В. Дребет, Т.В. Джурюк, Л.В. Гиков, С.А. Кантемир, Н.Л. Львова, Ю.И. Мацкуляк, Н.Г. Есипенко, О.В. Найдеш, Т.А. Романова, О.В. Соловьева и др. Имеют ли такие же достижения в науке те представители когнитивной лингвистики, которые, используя рычаги ВАК, пытаются унижить или даже уничтожить количественную школу Черновицкого университета? Резко

критикуя когнитивную лингвистику за отсутствие объективных методов анализа и отрыв содержания от формы языка, я никогда не переносил оценку лингвистического направления на оценку диссертационных работ, выполненных в русле этого направления. Не будет ли лучше для украинской германистики, если мы все, уважаемые коллеги, будем руководствоваться в своей деятельности этим простым правилом?

Таким образом, основные вехи моей биографии выглядят следующим образом.

1938, 2 апреля	– родился в г. Леникане Армянской ССР
1945, сентябрь	– поступил в 1 класс Черновицкой средней мужской школы № 1
1946	– переехал в г. Игарку Красноярского края
1948-1951	– воспитывался в детских домах Красноярского края
1952, июнь	– окончил семилетнюю школу в г. Днепропетровске; получил свидетельство об окончании семилетки с отличными оценками по всем предметам
1952, сентябрь	– поступил в восьмой класс средней школы № 1 г. Ейска Краснодарского края
1955, июнь	– окончил среднюю школу в г. Ейске с серебряной медалью
1955, сентябрь	– поступил на первый курс факультета романо-германской филологии Черновицкого университета
1960	– окончил Черновицкий университет с отличием
1960-1963	– преподаватель кафедры иностранных языков Черновицкого медицинского института
1963-1966	– аспирант кафедры грамматики и истории немецкого языка I Московского института иностранных языков им. М. Тореза

1966, май	– защитил кандидатскую диссертацию в г. Москве
1966-1967	– старший преподаватель кафедры иностранных языков Таганрогского радиотехнического института
1967-1968	– старший преподаватель кафедры иностранных языков Черниговского пединститута
1968, сентябрь	– по настоящее время – работаю в Черновицком университете
1970	– утвержден в звании доцента
1974	– назначен на должность заведующего кафедрой немецкого языка
1975	– защитил докторскую диссертацию в г. Киеве
1977	– утвержден в звании профессора
1982-1993	– декан факультета иностранных языков
2012	– истекает срок действия контракта о работе в должности заведующего кафедрой германского, общего и сравнительного языкознания.

Как видно из приведенных данных, я проработал в Черновицком университете 44 года, из них 38 лет в должности заведующего кафедрой. Общий стаж моей научно-педагогической работы составляет 52 года.

На долгом пути от школьной парты до не очень удобного кресла декана и заведующего кафедрой мне есть, чем гордиться, и есть, чего стыдиться.

К моему 70-летнему юбилею вездесущие члены нашей кафедры раздобыли такую характеристику людей, родившихся под знаком овна: «задорен, раздражителен, честолюбив и упрям. Плохо поддается чужой воле, а жар страстей не знает границ. Сильная воля не знает предела, деятельный ум толкает вперед, не опасаясь препон». А немецкие коллеги преподнесли мне следующий текст, который я привожу в моем переводе с немецкого.

«По астрологическому календарю китайцев 1938 год был годом тигра. Вы родились 2 апреля этого года. Господствующим

элементом Вашего года рождения была земля. Таким образом, Вы – земной тигр. Земной тигр следует принципу «янь». Это означает, что Вы – экстраверт, т.е. человек, обращенный наружу.

Вы обладаете мужественным и страстным характером, очень импульсивны, не избегаете никаких стычек. Но Ваша жажда жизни и Ваша постоянная активность вызывают восхищение окружающих Вас людей. Короче: Вы охотно находитесь в центре внимания.

По своей натуре Вы – не знающий покоя, легкомысленный и нетерпеливый, но в то же время и недоверчивый, склонный к непостоянству и слишком поспешным решениям человек. Больше всего Вы доверяете самому себе. Когда Вы злитесь, Вы сначала должны излить душу и высказать то, что Вас волнует. Хотя Вы легко взрываетесь и выходите из себя по любому пустяку, в целом Вы честный, отзывчивый и великодушный человек, обладающий чувством юмора.

Вы стремитесь к власти. Но не всегда Ваши усердие и способности, а лишь Ваша личность сама по себе побуждают Вас продвигаться вверх. Вы превосходно подходите к роли большого лидера.

Если Вы посвящаете себя какому-либо делу, то полностью концентрируетесь только на поставленной цели. Вы очень непостоянны и любите перемены. Вы склонны к частой смене профессиональной деятельности. По этой причине Вы воспринимаете себя как своего рода передового борца и нуждаетесь в соответствии с этим в изменениях или, по крайней мере, в постоянном движении в Вашей жизни.

Положительные качества: великодушный, уверенный, активный, мужественный, порядочный, оптимистичный, безрассудно отважный, отзывчивый.

Отрицательные качества: тщеславный, импульсивный, неучтивый, беспокойный, задиристый, своенравный, неуступчивый».

Я согласен, пожалуй, на 70-80 процентов с такой характеристикой. Я никогда не кричал на лаборантку, на своих подчиненных, вообще на людей, зависимых от меня. Но я мог разговаривать «на повышенных тонах» с деканом, проректором,

секретарем парткома, а однажды (в Москве) – с заместителем министра высшего образования РСФСР.

Моим кумиром в науке является В.И. Абаев, любимые поэты – Пушкин и Есенин, любимый цвет – голубой, любимое изречение (вслед за «классиком» - «Подвергай все сомнению»), любимая местность – Карпаты, любимый город – Черновцы.

Такова судьба еще одного человека, «рожденного в СССР».

Май 2012 г.

В. Левицкий

3. Список основных праць
Левицького Віктора Васильовича:
A List of Levitsky's Main Publications

Victor Levitsky, Prof. Dr. habil., born 2 Apr. 1938, Leninakan, Armenia (USSR)

Education: University Diploma, Chernovtsy State University, Faculty of Foreign Languages (1955-1960); PhD (Cand. Sci.) Moscow Institute of Foreign Languages (1963-1966).

Appointments: Associate Prof. (1968-74); Head of the Chair of Germanic, General and Comparative Linguistics (1974 -); Dr. habil. (1975), Full Prof. (1977), Dean of Foreign languages Faculty (1982-1993), Chernovtsy State University.

Publications: (over 250): Studies in Psycholinguistics, Quantitative Linguistics, Indo-European Linguistics; Lexical Semantics, Phonetics, Morphology, Syntax, Stylistics; Germanic, Slavonic and Romance Languages.

Scientific Adviser Activity: 42 Candidates of Sciences (PhD), 2 Dr. habil.

1963-1969

• Н.Ф. Пелевина, В.В. Левицкий. О внешних и внутренних факторах семантических изменений (On External and Internal Causes of Semantic Change) // Материалы XIX научной сессии. Секция романо-германской филологии (тезисы докладов). Черновицкий госуниверситет. – Черновцы. 1963, с. 6-9.

Citations -1 in books – see further note 5.

• В.В. Левицкий. Система обозначений понятий “широкий – узкий” в немецком языке // Ученые записки I. Московского гос. пед. ин-та иностр. языков им. Мориса Тореза, т. 31. – М., 1964. – С. 191-219.

• В.В. Левицкий. К вопросу о принципах и методах сравнительно-семасиологических исследований // Ученые записки I. Московского гос. пед. ин-та иностр. языков им. Мориса Тореза, т. 33. – М., 1965. – С. 126-145.

Citations – 1 in books – see further note 5.

• В.В. Левицкий. Некоторые аспекты применения

статистики в семасиологии // Научная конференция аспирантов, посвященная проблемам романо-германской филологии (тезисы докладов). 1. Московский гос. пед. ин-т иностр. языков. – М., 1965. – С. 49-50.

• В.В. Левицкий. Историко-семасиологическое исследование некоторых групп прилагательных в немецком языке (в сравнении с английским). Автореферат дисс. канд. филол. наук по специальности 10.02.04 – германские языки. - 1 Московский гос. пед. институт иностранных языков им. М. Тореза. – Научный руководитель доктор филол. наук проф. О.И. Москальская. Офиц. оппоненты доктор филол. наук И.И. Чернышова (1 МГПИИЯ); канд. филол. наук А.А. Уфимцева (ИЯ АН СССР). - Москва, 1966.

• В.В. Левицкий, Н.Ф. Пелевина. К вопросу о семантических законах (On Semantic Laws)// Вопросы романо-германского языкознания. – Челябинск, 1967. – С. 54-56.

Citations – 1 in books.

• В.В. Левицкий. К проблеме звуко-символизма // Уровни языка и их взаимодействие. Тезисы докладов научной конференции. – М., 1967. – С. 93-96.

Citations -2

• В.В. Левицкий. Синонимы в языке и речи (Synonyms in Language and Speech) // **Иностранные языки в школе.** – М.: Просвещение, 1969. – № 1. – С. 16-20.

Citations – 3 according to <http://scholar.google.com.ua> + 3 in books.

• В.В. Левицкий. Виды мотивированности слова, их взаимодействие и роль в лексико-семантических изменениях // Материалы семинара по проблеме мотивированности языкового знака. –Л.: Наука, 1969. – С. 21-25.(АН СССР).

Citations – 5 ([http...](http://)).

• В.В. Левицкий. К проблеме звуко-символизма (On Sound Symbolism) // Психологические и психолингвистические проблемы владения и овладения языком. – М.: МГУ, 1969. – С. 123-132.

Citations - 6 ([http...](http://)) + 1 in books.

1971-1975

• В.В. Левицкий. Экспериментальные данные к проблеме смысловой структуры слова // Семантическая структура слова. – М.: Наука, 1971. – С. 151-168.

Citations – 7 ([http...](#)) + 8 in books.

Abstract: Experimental data concerning the problem of the semantic structure of the word // **Language and Language Behavior Abstracts**, 1972, Vol.3. – P. 634.(з 1973 р.- Linguistics and Language Behavior Abstracts; далі – LLBA)

• В.В. Левицкий. Изучение смысловой структуры слова с помощью ассоциативной методики // Вопросы описания лексико-семантической структуры языка. Тезисы докладов научной конференции. Часть 2. – М., 1971. – С. 14-17.

• В.В. Левицкий. Чи існує універсальний звуко-символізм? (Is There Universal Sound Symbolism?) // **Мовознавство**, 1971. – № 1. – С. 25-37 (АН УССР).

Citations – 4 in books.

• В.В. Левицкий. Вивчення смислової структури слова з допомогою асоціативної методики (A Study of the Word's Semantic Structure by Means of Associative Methods) // **Мовознавство**, 1972. – № 3. – С. 22-31.

Citations – 2 in books.

• В.В. Левицкий. Символічні значення українських голосних і приголосних (Symbolic Meanings of Ukrainian Vowels and Consonants) // **Мовознавство**, 1973. – № 2. – С. 36-49.

Citations – 4 in books.

• В.В. Левицкий. **Семантика и фонетика** (Semantics and Phonetics). Пособие, подготовленное на материале экспериментальных исследований. – Черновцы, 1973. – 103 с.

Citations – 28 ([http...](#)) + 31 in books.

• Л.В. Быстрова, В.В. Левицкий. Фонетическое сходство семантически связанных слов // **Zeitschrift für Phonetik, Sprachwissenschaft und Kommunikationsforschung**. – Bd. 26., Hft. 6, Berlin: Akademie-Verlag, 1973. – S. 501-601.

Citations – 2 ([http...](#)) + 2 in books.

Abstract: Phonetic resemblance of semantically related words // **LLBA**, 1975, #2. – P. 362.

• В.В. Левицкий. Фонетична мотивованість слова (Phonetic Motivation of the Word)// **Мовознавство**, 1974, №1, с. 15-26.

• В.В. Левицкий. Современное состояние проблемы звуко-символизма (Sound Symbolism Today) // **Лимба ши литература молдовеняскэ**, 1974. – № 1. – С. 61-68 (АН МССР).

• В.В. Левицкий. Экспериментальне вивчення лексичної синонімії (An Experimental Study of Lexical Synonymy) // **Мовознавство**, 1975. – № 3. – С. 49-58.

Citations – 2 in books.

• В.В. Левицкий. Звуковой символизм в лингвистике и психолингвистике (Sound Symbolism in Linguistics and Psycholinguistics) // **Филологические науки**. – М., 1975. – № 4. – С. 54-61.

Citations – 4 (http...) + 3 in books.

• V.V. Lewizki. Experimentelle Daten zum Problem der Bedeutungsstruktur des Wortes // Probleme der Psycholinguistik. – Berlin: Akademie-Verlag, 1975. – S. 171-190.

Citations – 3 in books.

• В.В. Левицкий. Проблемы экспериментальной семасиологии. Автореферат дисс. доктора филол. наук по специальности 10.02.19 общее языкознание. - Киевский гос. университет им. Т.Г. Шевченко. Офиц. оппоненты доктор филол. наук А.А. Леонтьев (ИЯ АН СССР), доктор филол. наук В.И. Перебийнос (ИЯ АН УССР), доктор филол. наук Б.М. Задорожный (Львовский у-т); ведущая организация – Белорусский университет, кафедра общего языкознания (зав. кафедрой доктор.филол. наук А.Е. Супрун).– Киев, 1975.

1976-1980

• V. Levickij. Semantic Word-Structure and Extralinguistic Factors // Jan Prucha (ed.). Soviet studies in language and language behavior. – Amsterdam: North-Holland Publishing Company, 1976. – P. 125-136.

Citations – 5 (http...) + 2 in books.

• В.В. Левицкий. Типологическое изучение смысловой структуры слова (A Typological Study of Semantic Structure of the Word)// Вопросы семантики, вып. 2. – Л.: ЛГУ, 1976. – С. 3-12.

Citations – 5 (http...) + 3 in books.

• Л.В. Бистрова, В.В. Левицкий. Ще раз про символічні значення деяких голосних і приголосних // *Іноземна філологія*. – Львів, 1976, вип. 42. – С. 3-10.

• В.В. Левицкий. Фонема или признак? // *Проблемы мотивированности языкового знака*. – Калининград, 1977. – С. 49-53.

• В.В. Левицкий. Про парні словосполучення у німецькій мові (*Über Wortpaare im Deutschen*) // *Мовознавство*, 1977. – № 1. – С. 76-78.

• В.В. Левицкий. Объективный и субъективный звуковой символизм в финно-угорских языках // *Исследование финно-угорских языков и литератур. Тезисы докладов всесоюзного научного совещания*. – Ужгород: УГУ, 1977.

• В.В. Левицкий. Экспериментальные данные к проблеме соотношения языка и неязыкового поведения // *Вопросы качества научно-технического перевода. Тезисы докладов и сообщений зональной конференции*. – Челябинск, 1978. – С. 7-8.

• В.В. Левицкий. Семантические универсалии (к проблеме классификации) (*On the Classification of Semantic Universals*) // *Вопросы семантики*. – Калининград, 1978. – С. 3-10.

Citations – 1 in books.

• В.В. Левицкий. Звуковий символізм у природних мовах // *Мовознавство*, 1979. – №1. – С. 46-55.

Abstract: Sound symbolism in natural languages // *LLBA*, 1983, vol.17. – P.198.

• В.В. Левицкий. Фонетичні зв'язки слів-синонімів та слів-антонімів у німецькій мові // *Іноземна філологія*, 1979. – № 54. – С. 67-71.

• В.В. Левицкий. Звуковой символизм в молдавском языке (*Sound Symbolism in Moldavian*) // *Лимба ши литература молдовеняскэ*, 1979. – № 3. – С. 40-48.

Citations – 2 (http...) + 2 in books.

• В.В. Левицкий. О внешних и внутренних факторах семантических изменений // *Вторая всесоюзная конференция по теоретическим вопросам языкознания. Диалектика развития языка*. – М., 1980. – С. 159-162 (АН СССР).

• В.В. Левицький. Рецензія на книгу: “Нариси з контрастивної лінгвістики” // **Мовознавство**, 1980. – № 2. – С. 87-89.

• Л.В.Быстрова, Н.Д. Капатрук, В.В. Левицький. К вопросу о принципах и методах выделения лексико-семантических групп слов (On the Principles and Methods of Isolating Lexico-Semantic Groups of Words) // **Филологические науки**. – М., 1980. – № 6. – С. 75-78.

Citations – 7 ([http...](http://...)).

• В.В. Левицький. Несколько замечаний о звуковом символизме (субъективный и объективный звуковой символизм) // **Восприятие языкового значения**. – Калининград, 1980. – С. 144-148.

1981-1985

• Л.А. Комарницька, В.В. Левицький. Конотативне і фонетичне значення (A Connotative and Phonetic Meaning) // **Мовознавство**, 1981. – № 3. – С. 21-24.

Abstract: Connotative and phonetic meanings of a word // **LLBA**, 1983, vol.2. – P. 691.

• В.В. Левицький. Рецензія на книгу: И.А. Стернин. Проблемы анализа структуры значения слова // **Мовознавство**, 1982. – № 1. – С. 76-78.

• В.В. Левицький. Рецензія на книгу: Гавриць В.І., Пророченко О.П. Німецько-український фразеологічний словник // **Мовознавство**, 1982. – № 3. – С. 74.

• Б.И. Гинка, В.В. Левицький. К вопросу о разграничении лексико-семантических вариантов слова // **Переработка текста методами инженерной лингвистики. Тезисы докладов**. – Минск, 1982. – С. 188-189.

• Б.И. Гинка, В.В. Левицький. Экспериментальное изучение диагностирующей силы лексического и синтаксического контекста // **Тезисы VII всесоюзного симпозиума по психолингвистике и теории коммуникации**. – М., 1982. – С. 65-66 (АН СССР).

Citations – 2 ([http...](http://...)).

• В.В. Левицький. Сучасне розуміння структури лексичного значення // **Мовознавство**, 1982. – № 5. – С. 12-18.

Citations – 2 in books.

Abstract: A present day conception of the lexical meaning structure // **LLBA**, 1984, vol. 2. – P. 416.

• Н.Д. Капатрук, В.В. Левицкий. К вопросу о методах разграничения лексико-семантических вариантов слова // Теоретические проблемы семантики и ее отражение в одноязычных словарях. – Кишинев: Штиинца, 1982. – С. 106-112 (АН МССР).

• В.В. Левицкий. Зіставне вивчення лексичної і граматичної семантики (A Contrastive Study of Lexical and Grammatical Semantics) // Іноземна філологія, вип. 66, 1982. – С. 3-6.

• В.В. Левицкий. Семантическая деривация: универсальность или специфичность? (Semantic Derivation: Is it Universal or Specific?) // Теоретические аспекты деривации. – Пермь, 1982. – С. 53-62.

Citations - 4 ([http...](http://...)).

• Л.А. Комарницкая, В.В. Левицкий. Фонетическое и коннотативное значение // Вопросы семантики. – Воронеж, 1982.

• В.В. Левицкий. **Введение в германскую филологию.** Сборник задач. Учебное пособие с грифом Минвуза УССР. – Киев: Вища школа, 1983. – 97 с.

• В.В. Левицкий. Изучение коннотативного значения слова в межнациональном аспекте // Психолингвистические исследования в области лексики и фонетики. – Калинин, 1983. – С. 73-81.

Citations -1

• В.В. Левицкий. Начальные двухфонемные сочетания в английском языке (Initial Two-phoneme Combinations in the English Language) // Сочетаемость языковых единиц в германских и романских языках. – Киев: Вища школа, 1983. – С. 8-24.

Citations – 2 in books.

• В.В. Левицкий, И.В. Попеску. Рецензія на книгу: В.К. Павел. Лексическая номинация // **Лимба ши литература молдовеняскэ**, 1984. – № 1. – С. 63-65.

• В.В. Левицкий. О причинах семантических изменений (On the Causes of Semantic Change) // Семантические процессы в

системе языка. – Воронеж, 1984. – С. 3-9.

Citations – 2 in books.

• Л.В. Быстрова, Б.И. Гинка, В.В. Левицкий. Изучение лексической сочетаемости с помощью статистических методов // Семантические категории языка и методы их изучения. Тезисы докладов всесоюзной научной конференции. – Уфа, 1985, часть 1. – С. 23-24.

• Л.В. Быстрова, Б.И. Гинка, В.В. Левицкий. Психолингвистические методы изучения лексической семантики // Семантические категории языка и методы их изучения. – Уфа, 1985, часть 1. – С. 25-26.

• В.В. Левицкий. Опыт экспериментального разграничения лексической полисемии и омонимии (An Attempt at an Experimental Differentiation of Lexical Polysemy and Homonymy) // Психолингвистические исследования: Лексика. Фонетика. – Калинин, 1985. – С. 4-14.

Citations – 3 (http...) + 2 in books.

• В.В. Левицкий. Экспериментальное изучение объективного звукового символизма // Материалы VII всесоюзного симпозиума по психолингвистике и теории коммуникации. – М., 1985. – С. 151-152 (АН СССР).

1986-1990

• В.В. Левицкий. Звуковой символизм в романских языках // Современные проблемы романистики. Тезисы 5-й всесоюзной конференции, том 1. – Калинин, 1986.

• В.И. Кушнерик, В.В. Левицкий. Фонетическая мотивированность и фонетическое значение слова (Phonetic Motivation and Phonetic Meaning of the Word) // Психолингвистические проблемы семантики и понимания текста. – Калинин, 1986. – С. 21-27 (+).

• Л.А. Комарницкая, В.И. Кушнерик, В.В. Левицкий. Фоносемантическая общность языков // Семантическая общность национальных языковых систем. – Воронеж, 1986. – С. 167-183.

Citations – 1 in books.

• В.І.Кушнерик, В.В. Левицкий. Символічні значення

голосних і приголосних сучасної німецької мови // **Мовознавство**, 1986. – № 3. – С. 21-26.

Abstract: Symbolic meanings of vowels and consonants in modern German // **LLBA**, 1987, vol. 21. – P. 72.

Citations – 2 ([http...](http://...)).

• В.В. Левицкий, В.Ю. Иванюк, Н.Н. Чернышенко. Взаимосвязь лексики и грамматики в тексте // Исследование целого текста. Тезисы докладов. – М., 1986.

• В.В. Левицкий. Семантические и стилистические функции начатковых сполучень фонем у немецкой мови (Semantische und stilistische Funktionen der Anlautphonemverbindungen in der deutschen Sprache) // Иноземна філологія, 1986, вип. 81 – С. 75-80.

• V.V. Levickij. The Use of Formal Methods for the Diachronic Study of the Vocabulary // Symposium on Formalititation in Historical Linguistics. Summaries. – Tallinn, 1986. – P. 55-56 (АН Эстонии).

• Л.А. Комарницкая, В.В. Левицкий. Сопоставительное изучение свойств звуков русского языка // Контрастивные исследования русского и немецкого языков. – Воронеж, 1986. – С. 167-172.

• Л.А. Комарницкая, В.В. Левицкий. Факторы, влияющие на фонетическую мотивированность слова в английском языке // Психолингвистические исследования: звук, слово, текст. – Калинин, 1987. – С. 13-20.

• В.В. Левицкий. Рецензія на книгу: Частотні словники та їх використання // **Мовознавство**, 1987. – № 3. – С. 76-77.

• В.В. Левицкий. Системные изменения в лексике восточнославянских языков // Тезисы докладов республиканской конференции. – Одесса, 1987.

• В.В. Левицкий, Т.О. Романова. Лексична сполучуваність у різних функціональних стилях // **Мовознавство**, 1987. – № 4. – С. 33-36.

Abstract: Lexical combinability in various functional styles // **LLBA**, 1988, vol. 22. – P. 654.

• В.В. Левицкий, О.Д. Огуй. Hierarchical Organization of the Semantic Word Structure and Semantic Universals // Symposium on Language Universals. – Tallinn, 1987. – P. 72-74 (АН Эстонии).

• В.В. Левицкий, Л.В. Быстрова, Б.И. Гинка. Изучение лексической сочетаемости с помощью статистических методов // Функционирование языковых единиц в речи и тексте. – Воронеж, 1987. – С. 48-59.

Citations – 1 in books.

• В.В. Левицкий. К вопросу о структуре лексического значения. // Значение и его варьирование в тексте. – Волгоград, 1987. – С. 3-16.

• В.В. Левицкий, Г.М. Пахолок, Т.А. Романова. Статистические методы изучения типов связи между словами в тексте // Прикладная лингвистика и автоматический анализ текста. Тезисы докладов. – Тарту, 1988. – С. 51-52.

• А.Н. Жерновой, В.В. Левицкий. Начальные сочетания фонем в немецком языке // Психолингвистические исследования значения слова и понимания текста. – Калинин, 1988. – С. 124-132.

• Н.Д. Капатрук, В.В. Левицкий. Деривационно-иерархические отношения между ЛСВ слова и методы их изучения. // Деривация в речевой деятельности. Тезисы научно-теоретической конференции. – Пермь, 1988. – С. 132-134.

• В.В. Левицкий. Типы лексических микросистем и критерии их различия (Types of Lexical Microsystems and the Criteria of Their Differention) // **Филологические науки**, 1988. – № 5. – С. 66-73.

Citations – 9 (<http...>) + 3 in books.

• В.В. Левицкий, Н.Н. Чернышенко. Взаимосвязь морфологических категорий имени существительного в немецком языке. // Ученые записки Тартуского университета. Вып. 838. – Тарту, 1988. – С. 60-66.

Citations - 1

• В.В. Левицкий. Смысловая структура слова и методы её изучения (Semantic Word Structure and Methods of Its Investigation) // Методологические проблемы языкознания. – Киев: Наукова думка, 1988. – С.75-87 (АН УССР).

• В.В. Левицкий. Парадигматические отношения в лексике и

их отражение в толковых словарях // Теория языка и словари. – Кишинев: Штиинца, 1988. – С. 62-65 (АН МССР).

• В.В. Левицкий. До методики інвентаризації лексичних мікросистем за допомогою словникових дефініцій // **Мовознавство**, 1989. – № 1. – С. 21-26.

Abstract: On the procedure of classifying lexical microsystems with the help of vocabulary definition // **LLBA**, 1989, vol. 23. – P. 1047.

• В.В. Левицкий, В.Ю. Иванюк. Взаимосвязь лексики и грамматики в немецком языке // Парадигматические и синтагматические исследования германских языков. Тезисы докладов. – Вильнюс, 1989.

Citations – 1 (<http...>).

• В.В. Левицкий, Г. М. Пахолок. Сполучуваність прислівників з прикметниками у німецькій мові // *Іноземна філологія*, 93, 1989. – С. 65-71.

• В.В. Левицкий. Фонетическая мотивированность и лексико-грамматический статус слова // Анализ текста. Лексика и лексикография. Сборник научных трудов. – М., 1989. – С. 96-104.

• В.В. Левицкий. Звуковой символизм: закономерности функционирования и источники порождения. // Проблемы фоносемантики. Тезисы выступлений на совещании. М.: Наука, 1989. – С. 69-71.

• В.В. Левицкий, Л.В. Быстрова, О.Ф. Шевченко. Символические функции сочетаний фонем // Проблемы фоносемантики. Тезисы выступлений на совещании. – М.: Наука, 1989. – С.69-71.

• В.В. Левицкий, И.А. Стернин **Экспериментальные методы в семасиологии** (Experimental Methods in Semasiology). – Воронеж: ВГУ, 1989. – 192 с.

Citations – 26 (<http...>) + 8 in books.

Рецензії в: Вестник Белорусского университета, серия 4, Минск, 1990, 2. – С. 76-77 (Б.А. Плотников).

Мовознавство, Київ, 1990, 5. – С. 73-75 (Ю. Карпенко).

• В.В. Левицкий. Полевая модель в современной

лексикологии (Field Model in the Modern Lexicology) // Полевая структура в системе языка. – Воронеж: ВГУ, 1989. – С. 25-33.

• В.В. Левицкий. **Статистическое изучение лексической семантики** (Statistical Investigation of Lexical Semantics). Учебное пособие (с грифом Минвуза УССР). – Киев: УМКВО, 1989. – 156 с.

Citations 13 ([http...](http://...)) + 5 in books.

Рецензія в: *Linguistica*, Tartu, 1990. – С. 134-136 (Ю. Тулдава).

• В.В. Левицкий. Звуковой символизм и развитие словарного состава языка // Психолингвистические проблемы фонетики и лексики. – Калинин, 1989. – С.5-12.

• В.В. Левицкий. О принципах и методах сопоставительного изучения лексики (на материале прилагательных размера) // Актуальные проблемы включенного обучения. – Воронеж: ВГУ, 1989. – С. 160-169.

• В.Ю. Иванюк, В.В. Левицкий. Влияние семантики на употребление временных форм глагола в немецком языке (Der Einfluss der Semantik auf den Gebrauch der Zeitformen des Verbs in der deutschen Sprache) // Коммуникативный аспект единиц языка и речи. Межвузовский сборник. – Ижевск, 1989. – С. 62-70.

• В.В. Левицкий. Прагматический компонент в значении слова и его роль в изменении словарного состава языка // Прагматика этноспецифического дискурса. Материалы симпозиума. – Бельцы, 1990. – С. 29-32.

• В.В. Левицкий, Г.М. Пахолок, Т.А. Романова. Текст как совокупность линейных и нелинейных связей между словами // Художественный текст: проблемы изучения. Тезисы выступления на совещании. – М.: Наука, 1990. – С. 19.

• В.В. Левицкий, Л.В. Мусуриковская. Инвентаризация ЛСГ на основе лексикографических данных // Лексикография, научно-технический перевод. – Москва-Орел, 1990. – С. 81-82.

• В.В. Левицкий, М.Л. Борковская. Статистическое исследование отношений между лексикой и синтаксисом (A Statistical Study of the Relations between Lexis and Syntax) // Актуальные проблемы компьютерной лингвистики. – Тарту: Тартуский университет, 1990.

• В.В. Левицкий. О принципах и методах сопоставительного изучения семантики // Семантика в сопоставлении языков. Тезисы конференции. – Москва – Алма-Ата, 1990.

• В.В. Левицкий. Так що ж таке значення слова? // Семантика мови і тексту: Матеріали наукової конференції. – Івано-Франківськ, 1990, частина 1. – С. 124-125.

• Б.И. Гинка, Н.Д. Капатрук, В.В. Левицкий. Экспериментальное изучение отношений между лексико-семантическими вариантами слова // Психолингвистические проблемы семантики. – Тверь, 1990. – С. 11-18.

• В.В. Левицкий. Имена студентов университета (опыт статистического исследования) // Шоста республіканська ономастична конференція. Тези деповідей і повідомлень. – Одеса, 1990. – С. 63-64.

• В.Ю. Иванюк, В.В. Левицкий. Избирательность сочетания смыслов и возможные способы ее статистического выражения // Квантитативная лингвистика и автоматический анализ текстов. Ученые записки Тартуского университета, 912, Тарту, 1990. – С. 55-61.

Citations -1.

1991-1995

• М.І.Близнюк, В.В. Левицкий. Конститутивні ознаки невластиве-прямої мови в сучасній англomовній прозі та способи їх виділення (Constitutional Signs of Nonproper Direct Speech in Modern English Prose and the Methods of Their Differentiation) // **Мовознавство**, 1991. – № 4. – С. 55-58.

Citations – 1 in books.

• В.В. Левицкий. Билингвизм и неязыковое поведение (Bilinguism and Nonverbal Behavior) // Проблемы семантики: психолингвистические исследования. – Тверь, 1991. – С. 144-152.

Citations – 2.

• В.В. Левицкий. Значение слова: образ или отношение? (Die Bedeutung des Wortes: ein Bild oder eine Relation?) // Лексика и лексикография. – М., 1991. – С. 108-114.

• В.В. Левицкий. Статистические методы изучения синтагматических и парадигматических отношений в лексике //

Эвристические возможности количественных методов исследования языка. Тезисы докладов. – Смоленск, 1991. – С. 15.

• В.В. Левицкий. Можно ли считать значение правилами употребления? (Ist die Bedeutung des Wortes seine Gebrauchsregeln?) // Парадигматические аспекты функционирования языковых единиц. Тезисы докладов. – М., 1991.

• В.В. Левицкий. Текст, сочетаемость и ассоциативные связи слова // Когнитивная и коммуникативная структура текста. Тезисы докладов. – М., 1991.

• М.Л. Борковская, В.В. Левицкий. Межуровневые отношения в языке: лексика и синтаксис // Вестник Харьковского университета, № 352, 1991. – С. 65-68.

• V.Baskevič, V. Levickij. Zu den Begriffen “Semantische Valenz” und “lexikalische Kombinierbarkeit” // **Deutsch als Fremdsprache**, № 4, 1991. – S. 206-210.

Citations – 5 (<http...>).

• В.В. Левицкий, О.Д.Огуй. Формалізація історично-семасіологічних досліджень та її межі // **Мовознавство**, 1992. – № 1. – С. 26-32. Citations – 2 (<http...>).

Abstract: The Formalization of Historical Semasiological Studies and Their Limits // **LLBA**, 1993, vol. 1-2, ind. 9301768.

• В.В. Левицкий. Рецензия на книгу: Б.А. Плотников «О форме и содержании в языке» // **Вопросы языкознания**, 1992. – № 2. – С. 157-159 (РАН).

• В.В. Левицкий. Лексическая сочетаемость: типология и методы исследования // Проблемы словосочетания. Тезисы межвузовской конференции. – Пятигорск, 1992. – С. 127-128.

• В.В. Левицкий. Ассоциативный набор слова и факторы, влияющие на его гомогенность // Слово и текст в психолингвистическом аспекте. – Тверь, 1992. – С. 57-62.

• В.В. Левицкий, Л.В. Мусуриевская. Частота употребления лексических единиц в речи автора и в речи персонажа // Дискурс и аргументация. Тезисы конференции. – Пятигорск, 1992. – С. 66-67.

• В.В. Левицкий. Звуковий символізм: основні поняття, ідеї, результати // **Мовознавство**, 1993. – № 1. – С. 16-25.

Abstract: Sound Symbolism: Fundamental Concepts, Ideas, Results // **LLBA**, 1997, vol. 31, 2. – P. 589, ind. 9703269.

• В.В. Левицкий. Звуковой символизм в 4-х неродственных языках (Sound Symbolism in Four Unrelated Languages) // Проблемы психолингвистики. – Тверь, 1993.

• В.В. Левицкий, Л.В. Мусуриульська, О.Д. Огуй. Лексичне та семантичне поле (Lexical and Semantic Fields) // Семантика мови та тексту. Тези міжнародної конференції. – Івано-Франківськ, 1993.

• В.В. Левицкий, Т.А. Романова. Лексико-морфологические связи в языке // Вестник Харьковского университета, 372, 1992. – С. 45-50.

Citations – 10 (<http...>).

• В.В. Левицкий. Фонетическая мотивированность слова // **Вопросы языкознания**. – М., 1994 – № 1. – С. 26-37.

Citations – 10 (<http...>).

Abstract: Phonetic Motivation of the Word // **LLBA**, 1994, № 3-4, ind. 9408149.

• В.В. Левицкий. Етимологічні замітки // **Мовознавство**, 1994 – № 4-5. – С. 8-12.

Abstract: Etymological Notes // **LLBA**, 1998, vol. 32, № 3, ind. 9806394.

• В.В. Левицкий. **Сравнительно-этимологический словарь германских языков** (A Comparative Etymological Dictionary of Germanic Languages). – Черновцы, 1994. – 313 с.

Citations 2 (<http...>).

• В.В. Левицкий. Етимологія і семантика. **Мовознавство**, 1995. – № 1. – С. 75-76.

• В.В. Левицкий. Место германских языков среди других индоевропейских языков (на материале лексического состава) // Тези доповідей 1-ої міжнародної наукової конференції пам'яті проф. Ю.О. Жлуктенка “Мови європейського культурного ареалу: проблеми розвитку і взаємодії. – Київ, 1995. – С. 141.

• В.В. Левицкий. Этимология и история слова Arbeit в немецком языке (Etymologie und Geschichte des Wortes ‘Arbeit’ in der deutschen Sprache) // Мови європейського культурного ареалу. – Київ: Довіра, 1995. – С. 57-65.

Citations – 1 in books.

- В.В. Левицкий. Прилагательные оценки в современном немецком языке // Язык и эмоции. “Перемена” – Волгоград, 1995. – С. 91-101.

1996-2000

- Я.А. Баран, В.В. Левицкий. **Вступ до германського мовознавства**. Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, 1996. – 68 с.

- В.В. Левицкий, Р.В. Іваницький, М.Л. Іваницька **Словник лінгвістичних термінів** (A Glossary of Linguistic Terms). – Чернівці: ЧДУ, 1996. – 30с.

- V. Drebet, D. Cherubim, V. Levickij. Morphologische Faktoren bei der Polysemie der deutschen Adjektive // Науковий Вісник ЧДУ, вип. 1. – Чернівці, 1996. – С. 29-32.

- V. Levickij. Indoeuropäische Wurzel *seh – “Sehne” und ihre Reflexe in den germanischen Sprachen // Науковий Вісник ЧДУ, вип.1, 1996. – С. 15-23.

Citations – 1 in books.

- V. Levickij, N. Černyšenko. Kombinierbarkeit von lexikalischen und grammatischen Sinnen // Науковий вісник ЧДУ, вип. 2, 1996. – С. 34-44.

- В.В. Левицкий. Ablautentgleisungen im Germanischen // Науковий вісник ЧДУ, вип. 2, 1996. – С. 3-7.

Citations – 1 in books.

- V. Levickij, Ju. Kiyko, S. Spolnycka. Quantitative Analysis of Verb Polysemy in Modern German // **Journal of quantitative Linguistics**, 1996, vol. 3, #2. – P. 132-135.

Citations – 1 in books.

- **Abstract: Quantitative Analysis of Verb Polysemy // LLBA**, 1997, vol. 31, 4. – P. 1761, ind. 9708705.

- В.В. Левицкий. Parallelwurzeln im Germanischen // Науковий вісник ЧДУ, вип. 12/3/, 1997. – С. 3-7.

- В.В. Левицкий. **Этимологические и семасиологические исследования в области германских языков** (Studies in Germanic Etymology and Semasiology). – Чернівці: Рута, 1997. – 276 с.

Citations – 4 (http...) + 5 in books.

Рецензія в: Мовознавство, 1998, № 4-5. – С. 77-78 (О. Ткаченко).

• V. Levickij, T. Romanova. Use of Tenses of Verbs and Adverbs in the English Language // **Journal of quantitative Linguistics**, 1997, 4. – P. 132-135.

Citations – 2 (http...).

• В.В. Левицкий. Семасиология и этимология (Semasiology and Etymology) // **Revistă de Lingvistică și știința literară**, 1997, vol. 3. – P. 125-127 (АН Молдовы).

• В.В. Левицкий, Р.В. Іваницький, М.Л. Іваницька. **Основні поняття мовознавства** (Principal Concepts of Linguistics). Навчальний посібник. – Чернівці, 1997. – 60 с.

• В.В. Левицкий. **Звуковой символизм. Основные итоги** (Sound Symbolism. Main Results). – Черновцы, 1998. – 130 с.

Citations - 3 (http...).

• В.В. Левицкий, С.В. Кійко. **Практикум до курсу «Вступ до германського мовознавства»** – Чернівці: Рута, 1998. – 179 с.

• V. Levickij. Zur deutschen Etymologie // **Indogermanische Forschungen**, Bd. 103. – Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1998. – S. 210-226.

Citations – 2 (http...) + 1 in books.

Abstract: On German Etymology // **LLBA**, 1999, vol. 33, № 1-3, ind. LL05936.

• V. Levickij, S. Kiyko, V. Drebet. Some Quantitative Characteristics of Polysemy of the Verbs, Nouns and Adjectives in the German Language // **Journal of Quantitative Linguistics**, vol.6, № 2, 1999. – P. 172-187.

Citations -1 in books.

• В.В. Левицкий, Іваницький Р.В., Іваницька М.Л. **Основи мовознавства** (The Fundamentals of Linguistics). Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2000. – 144 с.

Citations – 2 (http...)

• V. Levickij. Aksl. zьdati «bauen», got. giutan «gießen», aisl. gat «Loch» // **Indogermanische Forschungen**, Bd. 105, 2000. – S. 304-309.

Abstract: Old Church Slavic zъdati „to build“ // **LLBA**, 2001, vol. 35, № 3, ind. LL05453.

• В.В. Левицкий. **Этимологический словарь германских языков** (An Etymological Dictionary of Germanic Languages). – Черновцы: Рута, 2000. – в 3 томах: том 1 – 262 с.; том 2 – 260 с.; том 3 – 236 с.

Citations – 9 (http...) + 5 in books.

Рецензія в: Вопросы языкознания, 2001, № 5, С. 124-137 (М.М.Маковський).

• В.В. Левицкий. Символізм звуковий. – Українська мова. Енциклопедія. – Київ: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2000. – С. 537.

• Viktor V. Lewickij, Svitlana Kiyko. Buchbesprechung: Schierholz, Stefan. Lexikologische Analysen zur Abstraktheit, Häufigkeit und Polysemie deutscher Substantive // **Indogermanische Forschungen**, Band 105, 2000, S. 335-342. – Berlin - New York: Walter de Gruyter.

• Левицький В.В., Огуй О.Д., Кійко С.В., Кійко Ю.Є. **Апроксимативні методи вивчення лексичного складу**. – Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2000. – 136 с.

2001-2005

• V. Levickij, Pavlychko O., Semenyuk T. Sentence Length and Sentence Structure as Statistical Characteristics of Style in Prose // **Quantitative Linguistics**, vol. 60. Text as a Linguistic Paradigm: Levels, Constituents, Constructs. Festschrift in honour of Luděk Hřebičec, - ed. by Ludmila Uhlířova, Gejza Wimmer, Gabriel Altmann, Reinhard Köhler. – Trier: Wissenschaftlicher Verlag, 2001. – P. 177-186.

• В.В. Левицкий, Н.Н. Лучак. Понятийное поле времени в системе английского глагола // **Язык и мышление: психологические и лингвистические аспекты. Материалы Всероссийской научной конференции**. – Москва, Пенза, 2001. – С. 102-103.

• В.В. Левицкий. Семантический синкретизм в германском и индоевропейском // **Вопросы языкознания**, Москва, 2001. – № 4. – С. 94-106.

Citations – 3 ([http...](#)) + 2 in books.

Abstract: Semantic Syncretism in Indo-European and Germanic // **LLBA**, 2002, vol. 36, № 3, ind. LL05155.

• В.В. Левицкий. **Этимологический словарь германских языков**. – Черновцы: Рута, 2001, т.4 – 180 с.

• A. Oguu, V. Levickij. Formalisierung der historisch-schemasiologischen Untersuchungen des Wortschatzes und seiner Polysemie // *Klagenfurter Beiträge zur Sprachwissenschaft*, Bd. 26-27, 2000-2001. – S. 102-118 (Австрія).

• В.В. Левицкий. Индоевропейские корни *sephā-/sphē-, erā-/rē-, clā-/lē-* “резать, связывать, гнуть” и их дериваты в германских языках (*The Indo-European Roots sephā-/sphē-, erā-/rē-, clā-/lē- “to cut, to tie up, and to bend” and Their Derivatives in Germanic Languages*). – **Вопросы языкознания**, 2003. – № 1. – С. 37-62.

Abstract : **LLBA**, 2002, vol. 37, 5; ind. LL10037.

• В.В. Левицкий. **Этимологический словарь германских языков**. – Черновцы: Рута, 2003, т.5 – 170 с.

• В.В. Левицкий. **Основы сравнительной фонетики германских языков** (*Introduction to the Comparative Phonetics of Germanic Languages*). – Черновцы: Рута, 2003. – 125 с.

Citations – 2 in books.

• T.V. Dshurjuk, V.V. Levickij. Satztypen und Satztlängen im Funktional-und Autorenstil // **Glottometrics**, 6, 2003 (Німеччина).

• В.В. Левицкий. Лексична полісемія та квантитативні методи її дослідження (*Lexical Polysemy and the Quantitative Methods of Its Study*) // **Мовознавство**, 2003, №4. – С. 17-25.

Citations – 4 ([http...](#)).

• V. Levickij. Polysemie // Altmann G., Köhler R., Piotrowski R. (ed.). *Quantitative Linguistik. Ein Internationales Handbuch*. – Berlin / New York: Walter de Gruyter, 2005. – S. 458-464.

Citations – 13 ([http...](#)).

• V. Levickij. Lexikalische Kombinierbarkeit // Altmann G., Köhler R., Piotrowski R. (ed.). *Quantitative Linguistik. Ein Internationales Handbuch*. – Berlin / New York: Walter de Gruyter, 2005. – S. 464-470.

• V. Levickij. Zur germanischen Etymologie // **Historische**

Sprachforschung, 116, 2003. – S. 239-264.

• В.В. Левицький, С.В. Кійко. **Практикум до курсу «Вступ до германського мовознавства»** (виправлене і доповнене видання) – Вінниця: Нова книга, 2003. – 200 с.

Citations – 1 (<http...>).

• Левицький В.В. **Квантитативне методи в лінгвістике.** – Черновці, Рута 2004, – 190 с.

Citations – 20 (<http...>).

• Левицький В.В. **Основы сравнительной морфологии германских языков** (Introduction to the Comparative Morphology of Germanic Languages). – Черновці: Рута, 2004. – 127 с.

Citations – 1 (<http...>).

• Левицький В.В. **Германские языки и древние германцы** (The Old Germanic Languages and Their Speakers). – Черновці: Рута, 2004. – 208 ст.

• Левицький В.В. Аномальный аблаут в индоевропейском и германском (Irregular Ablaut in Indo-European and Germanic) // **Вопросы языкознания.** – М., 2004, №3. – С. 36-50.

Abstract: Anomalous Ablaut in Indo-European and Germanic. - **LLBA**, 2005, vol. 39, 1; ind. LL00425.

• Viktor Levickij, Leonid Hikow. Zum Gebrauch der Wortarten im Autorenstil. **Glottometrics** 8, 2004, 12-22.

• Lewickij Viktor. Zur germanischen Etymologie. Germ. *sunþ-, „Süden“ // **Klagenfurter Beiträge zur Sprachwissenschaft**, 28-29, Klagenfurt 2005, S. 65-67.

• Kantemir S., Lewickij V. Die statistische Analyse des semantischen Feldes der Farbbezeichnungen im Deutschen // **Glottometrics**. 2005.

• Levickij V., Lučak M. Category of Tense and Verb Semantics in the English Language // **Journal of Quantitative Linguistics** 2005, vol. 12, № 2-3, pp. 212-238

Abstract: **LLBA**, 2006, vol. 40, 1; ind. LL00923.

Citations – 1 (<http...>).

• Левицький В.В. Лексическая сочетаемость и методы её исследования (Lexical Collocability and the Methods of its Investigation) // **Studia germanica et romanica**, том 2, номер 1 (4), Донецк, 2005, с. 64-75.

• Левицкий В.В. О принципах и методах сопоставительного изучения лексики (на материале прилагательных размера) (On the Principles and Methods of Contrastive-Comparative Study of Vocabulary) // *Studia germanica et romanica*, том 2, № 2 (5), 2005, Донецк, с. 13-21.

• Венгринович А.А., Левицкий В.В. Количественные параметры синонимии в немецком языке // *Квантитативная лингвистика: исследования и модели* (КЛИМ – 2005). Материалы Всероссийской научной конференции (6-10 июня 2005 г.). – Новосибирск, 2005. – с. 228-232.

• В.В. Левицкий. Методы анализа языковой семантики, используемого в когнитивной лингвистике // *Біблія і культура. Збірник наукових праць*. – Вип. 7. – Чернівці: Рута, 2005, с. 416-423.

• Bystrova L., Levickij V. Syntagmatische und paradigmatische Beziehungen im Text // *Науковий вісник ЧНУ: збірник наукових праць*. – Вип. 232: Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2005. – С. 83-87.

• В.В. Левицкий. Опыт использования квантитативных методов на кафедре германского, общего и сравнительного языкознания Черновицкого университета // G. Altmann, V. Levickij, V. Perebyinis (ed.). *Problems of Quantitative Linguistics. A Collection of Papers*. – Chernivtsi: Ruta, 2005, p. 111-113.

Abstract: The Experience of Applying Quantitative Methods at the Department of Germanic, General and Comparative Linguistics of the University of Chernovtsy. – *LLBA*, 2007, vol. 41, 5; ind. LL09374.

Citations – 1 in books.

2006-2010

• В.В. Левицкий. **Основи германістики** (Foundations of Germanic Linguistics). – Вінниця, 2006. – 527 с. (з грифом МОНУ).

Citations – 13 ([http...](http://...)).

Рецензія: Білінський М.Е., Максимчук Б.В., Огуй О.Д. // *Studia germanica et romanica*, 2006, том 3, №2.

• В.В. Левицький. **Семасіологія (Semasiology)**. – Вінниця, 2006. – 508 с.

Citations – 40 (<http...>) + 2 in books.

Рецензії:

1. Манакин В.Н. // В.В. Левицький. О времени и о себе. – Черновцы, 2008, С. 126-129.

2. Скаб М.С. // В.В. Левицький. О времени и о себе. – Черновцы, 2008, С. 129-131.

3. А.С. Зеленько. // Лінгвістика. Збірник наукових праць. – Луганськ: ЛНУ, 2008. – С. 252-256.

• В.В. Левицький, С.В. Кійко. **Практикум до курсу "Вступ до германського мовознавства"**. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 263 с. (з грифом МОНУ).

• В.В. Левицький. Семантическая типология в этимологических исследованиях (Semantic Typology in Etymological Studies) // V. Kaliusčenko, R. Köhler, V. Levickij (ed.). Problems of Typological and Quantitative Lexicology. – Chernivtsi: Ruta, 2007, p. 3-9.

• В.В. Левицький. Принципы и методы диахронического исследования лексических микросистем (The Principles and Methods of Diachronic Study of Lexical Microsystems) // Одиниці та категорії сучасної лінгвістики. – Донецьк, 2007, с. 165-173.

• В.В. Левицький. Методы типологического изучения структуры слова // Матеріали 2-ої міжнародної наукової конференції «Актуальні проблеми германської філології в Україні та Болонський процес». – Чернівці: Книги XXI, 2007. – С. 163-164.

• В.В. Левицький. Спорные германские этимологии (On Some Debatable Germanic etymologies) // **Studia germanica et romanica**, Том 4, №3. – Донецьк, 2007. – С. 47-60.

• В.В. Левицький. **Квантитативные методы в лингвистике (Quantitative Methods in Linguistics)**. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 259.

Citations – 2 in books.

• В.В. Левицький. **Історія німецької мови**. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 214 с.

Citations – 4 (<http...>).

• Levickij V.V., Zadorožna I. Die Stärkemessung des Zusammenhangs zwischen den Komponenten der Phraseologismen // *Exact Methods in the Study of Language and Text*. – Mouton de Gruyter, Berlin, New York, 2007, p. 399-406.

Citations – 1 ([http...](#)).

• В.В. Левицкий. **Семантические и фонетические связи в лексике индоевропейского праязыка**. Опыт квантитативного анализа этимологического словаря. (Semantic and Phonetic Connections in the Proto-Indo-European Vocabulary: An Attempt at a Quantitative Analysis of an Etymological Dictionary). – Черновцы, Рута, 2008. – 232 с.

Citations – 2 ([http...](#)).

Рецензія: *Studia germanica et romanica*, т. 6, №3(18), с. 164-167 (В.Г. Таранець).

• В.В. Левицкий, О.С. Лех. Концептуальное поле размера в немецком языке и методы его исследования (The Conceptual Field of Size in German and the Methods of Its Study) // *Studia germanica et romanica*, том 5, № 2, 2008, с. 40-57.

• Левицкий В.В. О происхождении некоторых германских терминов родства // *Біблія і культура*. – Вип. 10. – Чернівці, 2008. – С. 129-131.

• В.В. Левицкий. Рецензия на монографию Emmerich Kelih „Geschichte der Anwendung quantitativer Verfahren in der russischen Sprach- und Literaturwissenschaft. – Hamburg: Verlag Dr. Kovač, 2008“ // *Studia germanica et romanica*. – Том 5, номер 3 (15). – Донецк, 2008. – С. 122-131.

• В.В. Левицкий. Ие. корень *bhā- и его возможные дериваты в германских языках (PIE root *bhā- and Its Possible Derivatives in Germanic Languages) // *Записки з романо-германської філології*. – Вип. 22. – Одеса: Фенікс, 2008. – С. 75-80.

• Левицкий В.В. **О времени и о себе**. – Черновцы, 2008. – 138 с.

• В.В. Левицкий. **Звуковой символизм: мифы и реальность** (Sound Symbolism: Myths and Reality). – Черновцы: ЧНУ, 2009. – 264 с.

• В.В. Левицкий. Семантические дериваты индоевропейских корней со значением „резать” (Semantic Derivatives of Indo-European Roots with the Meaning “to cut”) // **Studia germanica et romanica**, том 6, номер 1, 2009, С. 69-78.

• Левицкий В.В. Понятие «резать» и «волшебство» в индоевропейском языке // *Біблія і культура. Збірник наукових статей.* – Вип. 11. – Чернівці: Рута, 2009. – С. 219-223.

• Левицкий В.В., Ягупова Л.М. Именниково-префиксальное поле в средневерхнеонемецкой речи (The Field of Prefixed Nouns in the Middle High German) // *Типология языковых значений у диахроничному та зіставному аспектах. Збірник наукових праць.* – Вип. 20. – Донецьк, 2009. – С. 154-16.

• В.В. Левицкий. Слова-консоциации и побочный смысл: забытые идеи Г. Шпербера и К.О. Эрмана (Wörter-Konsoziationen und Nebensinn: vergessene Ideen von H.Sperber und K.O. Erdmann) // Е. Kelih, V. Levickij, G. Altmann (ed). *Methods of Text Analysis.* – Chernivtsi: ČNU, 2009. – P. 165-181.

• В.В. Левицкий. Вивчення семантичних зв'язків у лексиці за допомогою психолінгвістичних та статистичних методів (Psycholinguistical and Statistical Study of Semantic Connections in Vocabulary) // *Науковий вісник ЧНУ: зб. наук. праць / наук. ред..* Б.І. Бунчук. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2009. – Вип. 475-477: *Слов'янська філологія.* – С. 214-223.

• В.В. Левицкий. Фоносемантический анализ текста (Phonosemantic Analysis of Text) // Е. Kelih, V. Levickij, G. Altmann (ed). *Methods of Text Analysis.* – Chernivtsi: ČNU, 2009. – P. 251-264.

• V. Levickij, A. Wenhrynowysch. Quantitative Charakteristika der substantivischen Synonymie im heutigen Deutsch // **Glottology**, vol. 2, Number 1, 2009, p. 75-85 (Словаччина).

• Левицкий В.В. Индоевропейские расширяющие позиции лингвостатистики та психолінгвістики // **Мовознавство**, 2009, № 3-4, С. 82-93

• V. Lewickij, Yu. Matskulyak. Semantische Kombinierbarkeit von Komponenten in der Struktur der deutschen Komposita // **Glottometrics**, 19, 2009, S. 14-41.

• V. Levickij. Indogermanische Wurzeldeterminative aus der Sicht der quantitativen Linguistik und Psycholinguistik//**RASK**, vol. 31, 2010, p. 3-23 (Данія).

• В.В. Левицкий. **Этимологический словарь германских языков** (An Etymological Dictionary of the Germanic Languages) В 2 т. – Винница: Нова Книга, 2010: 1 т. – 616 с., 2 т. – 368 с.

Citations -2 – В. Г. Скляренко, Н.А. Луценко.

Рецензії

1. Anatoly Liberman. A rich harvest of Professor Viktor Levitsky (рецензія на книги: **Этимологический словарь германских языков; Основы германистики; Семасиологические и фонетические связи в лексике риндо-европейского праязыка** // **NOWELLE**, vol. 60/61, 2010).

2. Marek Stachowski. Liberman and Levickij (рецензія на «**Этимологический словарь германских языков**») // **Studia Etymologica Cracoviensia**, vol. 16, 2011.

• V. Levickij. Semantische Struktur der ig. Wurzel **seH-* „Schne“ und einige indogermanische und türkische Etymologien//**Studies on the Turkic World. Festschrift in Honour of Stanislaw Stachowski** edided by E. Mańczak.Wohlfeld and B.Podolak, Krakow 2010: 257-281.

• Viktor Lewizkij. Das Problem des indogermanischen beweglichen S vom Standpunkt der Linguostatistik // **NOWELE**, vol. 60/61, 2010, p. 3-38 (Данія).

• Левицкий В.В. **Лексикология немецкого языка** (Lexikologie der deutschen Sprache). – Черновцы, 2010. – 374 стр.

Рецензії:

1. Білінський М.Е., Максимчук Б.В. // **Іноземна філологія**. – Львів, 2011.

2. Фурашова Н.В. // **Науковий вісник Чернівецького університету** : зб. наук. праць / наук. ред. Левицький В. В. – Чернівці : Видавництво ЧНУ, 2011. – Вип. 532 : Германська філологія. – С. 185-193.

• V. Lewizkij, H.-D. Pohl. **Geschichte der deutschen Sprache**. – Vinnyza, 2010. (з грифом МОНу)

• Левицкий В.В. Энциклопедия английской этимологии (рецензия на книги А. Либермана) // **Studia Germanica et Romanica**. – Донецьк, 2010, том. 7, № 2, с. 182 – 189.

2011 - 2012

• Levickij V. Die Begriffe "schneiden" und „Zauberei“ im Indogermanischen und Slawischen // **Studia Etymologica Cracoviensia**, vol. 16, 2011, P.63-73. – Krakow.

Citations – 2.

• Levitsky V., Melnyk Yu. Sentence Length and Sentence Structure in English Prose // **Glottometrics**, 21, 2011, 14 – 24.

• Левицкий Виктор. О качественном и количественном анализе текста // Ювілейний збірник на пошану професора Богдана Васильовича Максимчука. – Львів, 2011, с. 166 – 181.

• Левицкий В.В. Несколько замечаний об этимологическом анализе и этимологических словарях // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. Наук. праць. – Чернівці: Видавництво ЧНУ, 2011. – Вип.. 551 – 552: Германська філологія. – с. 259 – 269.

• Lewickij, V. Semantische Gesetze im Wortschatz der germanischen Sprachen // Wort – Bedeutung, Sinn und Wirkung. Festschrift für Prof. Dr. habil. Gleksij Prokopczuk. Zum 70. Geburtstag. Herausgegeben von Mariola Smolinska. – Slupsk, 2011, S. 123 – 128. (Польща).

• Гладкоскок Л., Левицкий В., Засоби об'єктивної концепції // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.. 551 – 552, с. 11- 35.

• Левицкий В. О когнитивной лингвистике и Нобелевских лауреатах. Письмо в редакцию. // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.. 551 – 552. – С. 291 – 304.

• Левицкий В.В. **Этимологический словарь германских языков**. Supplement. – Черновцы: Книги XXI, 2011. - 151 с.

• Levitskii V., Naidesh O. The Phonosemantic Properties of a Poetic Text // Barry P. Sherr, James Bailey, Evgeny V. Kazartsev (eds.). **Formal Methods in Poetics. A Collection of Scholarly Works**

Dedicated to the Memory of Professor M.A. Krasnoperova. – RAM-Verlag, 2011, p. 227 – 235.

- Levickij Viktor. Deutsche Phonemverbindungen im Anlaut des Wortstammes // **Glottology**. International Journal of Theoretical Linguistics.-2010, vol. 3, Number 2, p. 35 – 42. (Словаччина).

- Lewizkij, V. Germanische Bezeichnungen für „Schwert“ und semantische Typologie // **RASK**. Internationalt tidsskrift for sprog og kommunikation, 2011, vol. 34, pp. 3 – 22. (Данія).

- Левицький В.В., Соловійова О.В. **Антологія англійської мови: тексти з коментарями, вправи та етимологічний словник.** – Вінниця: Нова книга, 2012. – 240 с.

- Левицький В.В. **Этимологический словарь германских языков. Supplement-2.** - Черновцы: Книги XXI, 2012.- 61 с.

У друці (in print)

- Левицький В.В. **Семасиологія.** Изд. 2, исправленное и дополненное. – Вінниця: Нова книга, 2011. – 670 с.

- Levickij V. Semantic Connections in PIE Vocabulary // **Glottology**, vol. 4, N 2. – 22 p.

- Levickij V. Phonetic symbolism in natural languages // **Glottology**, vol. 4, N 1. -25 p.

- Левицький В. Семантична типологія і етимологія псл. *zьdati «строить, создавать» // **Акцентологія. Етимологія. Семантика. Ювілейний збірник на пошану акад. В.Г. Складенка.** – Київ, 2012. – 10 с.

- Lewizkij V. Germanische und slavische Bezeichnungen für „Milch“ und „melken“ // **Studia Etymologica Cracoviensia**, vol. 17, 2012, p. 101-104. – Krakow.

- Levickij Viktor. Lat. servus „Diener, Sklave“, slav. *orbъ „Sklave, Waise, Kind“, slav. *sirota “Waise” // **Studia Etymologica Cracoviensia**, vol. 18, 2013.- Krakow. – 7 S.

- Levickij Viktor. Rezension auf das Buch Kluge. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Bearbeitet von Elmar Seebold. 25., durchgesehene und erweiterte Auflage. – Berlin – Boston: Walter de Gruyter, 2011. – 1021 S. // **NOWELE**, 66, 1-2, 2013. – 14 S.

4. Редакційно-видавнича діяльність

1. Науковий Вісник Чернівецького університету. Германська філологія. Збірник наукових праць. Виходить з 1996 року. – Науковий (головний) редактор.

2. Altmann, G., Levickij, V., Perebyinis, V. (eds.) Problems of Quantitative Linguistics. A Collection of Papers. – Chernivtsi: Ruta, 2005. - 352 p.

3. Kaliuscenko, V., Köhler, R., Levickij, V. (eds.). Problems of Typological and Quantitative Lexicology. Collection of Papers. – Chernivtsi: Ruta, 2007. – 311 p.

4. Kelih, E., Levickij V., Altmann, G. (eds.) Methods of Text Analysis. – Omnibus volume. – Chernivtsi: CNU, 2009. – 350 p.

5. Kelih, E., Levickij, V., Matskulyak, Yu. (eds.). Issues in Quantitative Linguistics, 2. Dedicated to Reinhard Köhler on the Occasion of his 60th birthday. – RAM- Verlag, 2011. – 190 p.

5. Список авторефератів дисертацій, виконаних під керівництвом В.В. Левицького

1. Быстрова Л. В. Прилагательные со значениями «сильный» и «слабый» в современном английском языке (семанτικο-статистическое исследование) – АКД, Киев, 1977.

2. Капатрук Н.Д. Прилагательные со значениями «сильный» и «слабый» в современном немецком языке. – АКД, Минск, 1982.

3. Гинка Б.И. Лексико-семантическая группа существительных со значением «труд, работа» в современном немецком языке. – АКД, Одесса, 1983.

4. Комарницкая Л.А. Субъективный и объективный звуковой символизм в английском языке. – АКД, Одесса, 1985.

5. Кушнерик В.В. Фонетическое значение и фонетическая мотивированность в современном немецком языке. – АКД, Одесса, 1987.

6. Чернышенко Н.Н. Факторы, влияющие на употребление надежных форм в современном немецком языке. – АКД, Одесса, 1987.

7. Огуй А.Д. Историко-семасиологическое изучение прилагательных со значением «смелый, храбрый» в немецком языке. – АКД, Одесса, 1987.

8. Блызнюк М.И. Конститутивные признаки несобственно-прямой речи в современной англоязычной литературе. – АКД, Одесса, 1988.

9. Баскевич В.М. Сочетаемость немецких прилагательных с существительными в текстах газетно-публицистического стиля. – АКД, Киев, 1988.

10. Иванюк В.Ю. Влияние семантики глагола на реализацию его категории времени в современном немецком языке. – АКД, Киев, 1989.

11. Романова Т.А. Лексическая сочетаемость наречий с глаголами в современном английском языке. – АКД, Одесса, 1990.

12. Пахолук Г.М. Сочетаемость наречий с прилагательными в современном немецком языке. – АКД, Одесса, 1991.

13. Лукенчук А.В. Прикметники оцінки в сучасній

англійській мові. – АКД, Львів, 1993.

14. Мусурівська Л.В. Лексико-семантична група прикметників, що об'єднані значенням англійського figm. – АКД, Одеса, 1993.

15. Іваницька М.Л. До питання про співвідношення семантики і синтаксису (на матеріалі складнопідрядних речень у німецькій мові). – АКД, Львів, 1994.

16. Павличко О.О. Міжривневі відношення у тексті – АКД, Київ, 1997.

17. Дребет В.В. Полісемія іменників і прикметників у німецькій мові. – АКД, Одеса, 1998.

18. Архелюк В.В. Прикметники розміру в сучасній англійській мові. – АКД, Київ, 1999.

19. Агапій А.П. Лексико-семантична група дієслів мовлення в сучасній німецькій мові. – АКД, Київ, 1999.

20. Кійко С.В. Полісемія дієслів сучасної німецької мови – АКД, Київ, 1999.

21. Вишивана Н.В. Прикметники оцінки у сучасній німецькій мові. – АКД, Київ, 2000.

22. Ковтанюк М.Р. Зіставлення лексико-семантичних мікросистем із значенням «міцний» у французькій та англійській мовах. – АКД, Донецьк, 2001.

23. Кійко Ю.Є. Лексико-семантична група дієслів переміщення в сучасній німецькій мові (парадигматичні та синтагматичні властивості). – АКД, Київ, 2001.

24. Цвяк Л.В. Прикметники, що позначають освітлення в сучасній німецькій мові (дистрибутивно-статистичний аналіз). – АКД, Одеса, 2001.

25. Малік Т.Г. Прикметники, що позначають зовнішність людини у сучасній англійській мові. – АКД, Одеса, 2002.

26. Бойко Ю.П. Вживання підрядних речень у текстах різних функціональних стилів (на матеріалі англійської прози та публіцистики). – АКД, Одеса, 2002.

27. Задорожна І.П. Семантичні та сполучувальні властивості компонентів фразеологізмів у німецькій мові. – АКД, Львів, 2003.

28. Лучак М.М. Вживання часових форм дієслова в сучасній англійській мові (на матеріалі трьох функціональних

стилів). – АҚД, Одеса, 2003.

29. Гіков Л.В. Особливості вживання лексико-граматичних і лексичних одиниць в авторському стилі (на матеріалі німецької художньої прози). – АҚД, Львів, 2003.

30. Кантемір С.О. Синтагматичні та парадигматичні властивості прикметників кольору в німецькій мові. – АҚД, Одеса, 2003.

31. Ткачівська М.Р. Сполучуваність та функціональні особливості прикметників на позначення портретної характеристики людини в сучасній німецькій мові. – АҚД, Львів, 2004.

32.132. Львова Н.Л. Звукосимволічні властивості початкових приголосних звукосполучень у сучасній англійській мові. – АҚД, Донецьк, 2005.

33. Бухінська Т.В. Розмір та частота вживання різних типів речень у німецькій мові (на матеріалі художньої прози та публіцистики). – АҚД, Чернівці, 2007.

34. Гікова Г.В. Синтагматичні та парадигматичні властивості прислівників у сполученні з дієсловами в сучасній німецькій мові (на матеріалі художніх і публіцистичних текстів). – АҚД, Чернівці, 2007.

35. Єсипенко Н.Г. Лексико-семантичні компоненти авторського стилю і мовна картина світу (на матеріалі англійської прози воєнної та мирної тематик). – АҚД, Чернівці, 2007.

36. Венгреневич А.А. Кількісні характеристики синонімії іменника в сучасній німецькій мові. – АҚД, Львів, 2007.

37. Мацкуляк Ю.Й. Структура, семантика та функціонування складних іменників у сучасній німецькій мові (на матеріалі художнього, публіцистичного та наукового стилів). – АҚД, Чернівці, 2008.

38. Кудрявцева О.Д. Семантика, сполучуваність і функціонування прийменників у сучасній німецькій мові (на матеріалі художнього, публіцистичного та наукового стилів). – АҚД, Чернівці, 2008.

39. Лех О.С. Семантика, синтагматика та парадигматика прикметників на позначення розміру у сучасній німецькій мові. – АҚД, Чернівці, 2008.

40. Попова М.П. Семантичний розвиток прикметників оцінки в німецькій мові VIII-XVII століть. – АКД, Чернівці, 2009.

41. Соловійова О.В. Семантична еволюція прикметників розміру в англійській мові. – АКД, Чернівці, 2010. – 20 с.

42. Гладкоскок Л.Г. Прикметники зі значеннями «темний» і «світлий» у сучасній англійській мові: семантика, синтагматика, парадигматика. – АКД, Чернівці, 2011.

43. Огуй О.Д. Системно-квантитативні аспекти полісемії в німецькій мові (синхронія, діахронія та панхронія). – АДД, Київ, 2000.

44. Кушнерик В.І. Фоносемантизм у германських і слов'янських мовах. – АДД, Київ, 2009.

6. Відзнаки й нагороди

1955 – срібна медаль «За отличные успехи и примерное поведение» – Министерство просвещения РСФСР (після закінчення середньої школи);

1958 – 1960 – Ленінський стипендіат ЧДУ;

1976 – нагрудний значок «Ударник девятой пятилетки» – Приказ Минвуза УССР и Республиканского комитета профсоюза работников высшей школы (лютий 1976);

1977 – нагрудний значок «Победитель социалистического соревнования 1976 года» - Министерство высшего и среднего специального образования СССР и ЦК профсоюза работников просвещения, высшей школы и научных учреждений; (28 січня 1977 р.);

1981 – нагрудний значок «Ударник десятой пятилетки»;

1983 – нагрудний значок «За отличные успехи в работе»

Министерство высшего и среднего специального образования СССР и ЦК профсоюза;

1984 – нагрудний значок «Відмінник народної освіти УРСР»;

1986 – Свідоцтво «За досягнуті високі виробничі показники в соціалістичному змаганні»; занесений 21 лютого 1986 р. в обласну книгу пошани;

1986 – медаль «За трудовую доблесть» – Указ Президиума Верховного Совета СССР от 20 августа 1986 г.;

1995 – Почесна грамота Міністерства Освіти України «За заслуги в галузі науки і техніки, підготовку висококваліфікованих спеціалістів для народного господарства України», N 21666;

1995 – срібна медаль «The 20th Century Award for Achievement» - International Biographical Centre, Cambridge, England;

1997 – срібна медаль «International Man of the Year 1996 - 1997» - International Biographical Centre, Cambridge, England;

2000 – Подяка Президента України Леоніда Кучми «За сумлінну працю, значний особистий внесок у духовний розвиток Української держави» (3 жовтня 2000 р.);

2000 – Почесна грамота Чернівецької обласної Державної адміністрації «За особисті заслуги в підготовці і вихованні висококваліфікованих фахівців народного господарства, активну участь у громадському житті міста і області».

2008 – Почесний професор Чернівецького університету;

2009 – Подяка Президента України Віктора Ющенка від 24 серпня 2009 року «За вагомий особистий внесок у розбудову Української держави та зміцнення її незалежності»;

2009 – Знак «Відмінник Освіти України» (посвідчення № 85183, Міністерство освіти і науки України, наказ № 290-к від 13 травня 2009 р.).

7. Ювілейні збірники:

1. Науковий вісник Чергівецького університету. Германська філологія. – Вип. 27, 1998.
2. Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Вип. 165-166. Вступна стаття М. Капатрука, С. Кантеміра. – С. 3-25.
3. Проблеми загального, германського та слов'янського мовознавства. До 70-річчя професора В.В. Левицького. Вступна стаття І.П. Задорожної. Чернівці: Книги XXI, 2008.
4. Glottometrics, vol. 16. Dedicated to Viktor V. Levickij on the Occasion of his 70th Birthday. – RAM-Verlag, 2008 (Deutschland).

8. Література про життя і творчість

8.1. Статті в енциклопедіях та енциклопедичних довідниках

Men of Achievement. 17th edition. – Cambridge: International Biographical Centre, 1997. – P. 298.

Five Thousand Personalities of the World. Edition Five. – The American Biographical Institute, Inc. Raleigh, North Carolina, USA. – P. 169.

Імена України. Біографічний щорічник. – Київ: Фенікс, 1999. – С 234.

А. Юдакин. Романо-германская энциклопедия. Ведущие языковеды мира. – М.: ЧеРо, 2006. – С. 324-327.

А. Юдакин. Славянская энциклопедия. Теоретическое, прикладное и славянское языкознание. В 3 кн. Кн. 2. – М., 2005. – С. 264-266.

Микола Богайчук. Література і мистецтво Буковини в іменах. – Чернівці: Букрек, 2005, С. 154.

8.2. Статті в наукових журналах

Капатрук М., Кантемір С. Левицький Віктор Васильович. До 65-річчя з дня народження // Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 165-166: Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2003. – С 3-25.

Огуй О. Формування європейськи спрямованої еліти та наукова діяльність професора Чернівецького національного університету В. В. Левицького // Форум, №2(5), 2007, С. 22-32.

Огуй О.Д. Історія лінгвістичних учень. Провідні германісти України. – Чернівці: ЧНУ, 2011. – С. 61-65.

Професору Вікторові Левицькому – 60 // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Вип. 27, 1998. – С 5-6.

Махymtschuk B. Überblick über den Stand der ukrainischen Germanistik // Bayerisch-Ukrainische Germanistentagung an der Ukrainischen Freien Universität: Dokumentation einer

Internationalen Tagung 25-28. Januar 2001. – München. – Львів, 2003. – С. 23-34. (С. 29-31).

Germanistik an Hochschulen in der Ukraine, Verzeichnis der Hochschullehrerinnen und Hochschullehrer. – Bonn; Kiew: DAAD, 2003. – S. 119-120.

Maxymtschuk Bohdan. Die ukrainische historische Germanistik als Gegenstand in Forschung und Lehre // Die Lemberger Germanistik in der Ukraine. Herausgegeben von Bohdan Maxymtschuk, Stefan J. Schierholz. – Frankfurt/Main, Berlin, Bern, New York, Oxford, Wien: Peter Lang. – S. 21-25.

8.3. Статті в газетах

Валентина Мацерук. Професор «трійки» не продає, або Проба медалі «Людина року» // Буковина. – 1998. – № 26. – С 2.

Вчений із європейським ім'ям // Чернівці. – 1998. – № 13. – С 2.

Ігор Зварич. Професор Левицький: від сталінських дитбудинків – до Оксфорда // Доба. – 1999. – № 16. – С 6.

Наталія Госик. Вивчення різних аспектів мови – наче гра на різних інструментах // Погляд, № 23 (410) від 11 квітня 2008 р.

9. Відгуки на опубліковані праці. Відгуки в Інтернеті

9.1. Відгуки студентів ЧНУ. Сайт *univerlife.com*

- До його лекцій потрібно дорости! Безмежно мудра, інтелігентна людина. Нуковець і Вчитель!!!
- Захоплююсь і приклоняю коліна. Людина, викладач і науковець з великої літери.
- Дійсно, це науковець і викладач європейського рівня.
- Класно пояснює (Вся фізик і Маша), класний професор, лекції цікаві, змістовні!!! Людина супер!!!
- Чудова людина! Перфектні заняття. Гордість університету!
- Гарний викладач, проте дуже вимогливий.

9.2. Відгуки на книги

«Книга эта заинтересовала меня настолько, что я бросил все другое и начал ее читать. Намерен написать рецензию...». (О книге «Семантика и фонетика»).

Доктор Ян Пруха,
Академія наук Чехословакии, Прага

«Дорогой В.В. Левицкий! Недавно в мои руки попало Ваше учебное пособие «Введение в германскую филологию». На мой взгляд, он(о) является прекрасным орудием для освоения основы германского материала студентами. Меня особенно обрадовала ясность изложения, и я только сожалею о том, что подобной работы нет на более доступном западным студентам языке».

Свейн Нестор, Осло,
Норвегия

«Уважаемый Виктор Васильевич, большое спасибо за письмо, оно дает мне возможность прежде всего поздравить Вас с превосходной статьей по синонимии. Никаких замечаний по Вашей статье у меня нет, тем более, что по многим вопросам, как мне кажется, наши точки зрения совпадают или почти

совпадают. Скажу Вам откровенно, меня поразило, как Вы сумели в сравнительно небольшой статье так просто и логично распутать сложный клубок суждений о синонимии и стройно расклассифицировать синонимы, опираясь на противопоставление языка и речи».

Доктор филол. наук, профессор
В. Г. Вилюман, Ленинград

«Сравнительно-этимологический словарь германских языков» В.В. Левицкого ...производит самое положительное впечатление как своим высоким научным и методическим уровнем, так и необычайной стройностью оформления, большой насыщенностью разнообразным интересным и полезным материалом».

Академик АН Украины А.С. Мельничук

«Сравнительно-этимологический словарь» В.В. Левицкого является... первым опытом подобного рода в отечественной германистике... Неоспоримым и крупным достоинством словаря является то обстоятельство, что представленный в нем лексический материал охватывает практически весь основной словарный фонд современных германских языков... Несомненна ценность представленных в словарной статье пояснений, касающихся фонетического и семантического аспектов германских и славянских форм, а также приводимые во многих случаях культурно-исторические комментарии»

Старший научный сотрудник,
канд. филол. наук И.А.Сизова РАН, Москва

«Словарь Левицкого подкупает своим четким построением... Особенно выгодно выглядит оформление регистров, благодаря которым достигается высокая степень обзорности материала и информативности, чего не могут предоставить другие словари такого рода. Словарь Левицкого является весомым вкладом в исследование общегерманского лексического состава. В руках пользователя оказывается чрезвычайно полезный справочник, содержащий огромное число этимологических комплексов, которые можно получить, лишь

привлекая другие разнообразные словари. Уверен, что и в среде специалистов, и в кругу пользователей к словарю Левицкого будет проявлено то внимание, которого он заслуживает».

Профессор, доктор наук

Х.-Д. Поль

Клагенфуртский университет, Австрия

«...перед нами солидный фундаментальный труд, который впечатляет не только обилием материала, но и высоким научно-филологическим уровнем... Практическая ценность словаря несомненна. Он сослужит добрую службу многим германистам во всем мире»

Профессор, доктор наук

В. Бернштейн

Тель-Авивский университет, Израиль

У Чернівцях з'явилася нова книга, присвячена *етимологічним і семасіологічним дослідженням у галузі германських мов*, яка належить В. В. Левицькому, вченому, відомому своїми пошуковими працями з германського порівняльно-історичного мовознавства. Нова праця становить продовження його роботи над етимологічним словником германських мов, започаткованої пробною серією словника, що вийшла під назвою «Сравнительно-этимологический словарь германских языков» (Чернівці, 1994). Праця, задумана і здійснювана В. В. Левицьким, навіть у випадку, якби йшлося про саме підсумування всього зробленого на сьогодні в етимології германських мов, являла б собою важливе досягнення не лише української, а й світової германістики. Тим більше її вага зростає з огляду на те, що дослідник виходить далеко за межі цього вже самого по собі непростого завдання, ставлячи собі за мету насамперед з'ясувати ті етимології, які до цього часу вважаються не з'ясованими. Кількість їх, як відомо, досить значна, що стає зрозумілим при перегляді етимологічного словника будь-якої з германських мов. Це передусім ті слова, які досі вважаються лише (пра) германськими, не знаходячи собі переконливого витлумачення на ширшому індоєвропейському тлі. Цінність праці В. В. Левицького полягає, однак, не тільки в

тім, що він достатньою мірою переконливо з етимологічного боку інтерпретує подібні слова, даючи нерідко оригінальні й дотепні розв'язання, а й у тому, що прагне теоретично узагальнити свій досвід і спостереження, докладно обґрунтовуючи не лише кожну із своїх етимологія, а й цілі їхні групи, об'єднані спільними формальними (структурно-фонетичними) або семантичними особливостями.

Доктор філологічних наук, професор, член-корр. НАН
України О.Б. Ткаченко
«Мовознавство», 1998, № 4-5, с 77.

Общее и германское языкознание обогатилось новым важным трудом по этимологии и семасиологии – это книга В.В.Левичко *"Этимологические и семасиологические исследования в области германских языков"*. Рецензируемая книга – работа многоплановая. Это прежде всего вклад в теорию и практику лексикографии вообще и этимологическую лексикографию в частности. Это не только один из этапов работы над полноценным этимологическим словарем германских языков, его новой версии, но и глубокое исследование по новым этимологическим гипотезам.

Настоящая монография тем более актуальна, что ее скорейшее опубликование и критическое обсуждение способствовали бы улучшению готовящегося этимологического словаря, необходимость которого сегодня как никогда ощущается всеми, кто занимается проблемами общей и германской этимологии и семасиологии.

В своей рецензии мне хотелось бы остановиться на том, что представляет наибольший интерес и научно-познавательную ценность для специалиста, работающего в области общего языкознания. Это, прежде всего, уточнение рабочего понятия "чередование звуков" и аномального аблаута в германских языках. До настоящего момента, даже когда явное семантическое сходство словоформ "принуждало" лингвистов к их сопоставлению, аномальности приводили при этом к тому, что этимологизация заходила в тупик. Между тем, сформулированные в монографии правила позволяют не только продуктивно анализировать ряды "сомнительных" и неясных

форм, в которых наблюдается "отклонение" в вокализме, но и объяснить происхождение целого ряда корней, этимология которых до последнего времени считалась неясной. К таковым относятся германские корни *geð-/gaid̥-*; *snīk-/snak-*; *hnīp-/hnap*; *slah-/slag*; **blak-*; **lað-*; *hniu-/hnau*; *skatt-*; *happ-*; *haḥ-*; *drīb-/drab-*; *wek-/wak-*; *hasp-*. Феномены расширения и.-е. корня, звуковая символика и аналогия выводят проблему аномального аблаута в проблему и.-е. чередований и проблему реконструкции семантики. В духе компаративистики автор реконструирует не только гипотетическую форму, но и некоторое гипотетическое значение, последовательно представляя иерархический характер семантической структуры корня.

Обсуждая синкретизм понятия 'резать/связывать/гнуть' в германских и других и.-е. языках, автор очерчивает (овнешляет) семантическое пространство, покрываемое исследуемыми корнями. Статистическая обработка данных позволила выявить отношения между семантическими единицами и сформулировать гипотезу о генетическом родстве исследуемых корней. В целом установленный закон о синкретизме значения 'резать/связывать/гнуть', обсуждаемый на страницах монографии, может оказаться эффективным семантическим инструментом при этимологическом толковании множества форм, происхождение которых остается неизвестным или неясным именно потому, что линейный семантический анализ, в отличие от предлагаемого автором нелинейного разложения семантики, не позволяет объединять связь на первый и поверхностный взгляд довольно разнородных значений.

Автор довольно подробно останавливается на семантических законах в лексике германских языков и на их основе уточняет и предлагает этимологию тех корней в германских языках, происхождение которых остается неясным, именно: и.-е. **bhā-*.

Давая общую оценку рецензируемому труду, следует отметить, что он представляет собой большой теоретический и практический интерес для широкого круга специалистов по общему языкознанию, индоевропеистике, германистике и

лексикографии. Я высоко оцениваю рецензируемую книгу. Остается только пожелать, чтобы работа по составлению этимологического словаря германских языков была завершена как можно скорее, а настоящая книга вышла бы в свет в кратчайшие сроки.

Профессор Российской Академии
естественных наук,
доцент кафедры общего
и сравнительного языкознания
Московского государственного
лингвистического университета
кандидат филологических наук
В.Н.Базылев

*Etymologische und semasiologische Forschungen im Bereich
der germanischen Sprachen*

Das hier vorliegende Werk ist eine eingehende Beispielsammlung für eine Methode, die erwarten lässt, dass sich auch die indoeuropäischen etymologischen Lexika von der bloßen Aufzählung homonymer Wurzeln abwenden werden. Gerade die semasiologischen Überlegungen werden hier eine Umwälzung bewirken. Man weiß, wie etwa das Chinesische als 'Wurzelsprache' (mit einer reichen Entwicklung auf Grund ihrer Verschriftung durch Bilder) die im Laufe der Sprachgeschichte entstandene Homonymie von vorn herein durch die Anwendung von Silbentönen (mindestens vier) vermieden hat, wobei gerade der vierte Ton einen Beleg für eine verloren gegangene Auslautkonsonanz darstellt. Analoge Ursachen sind auch für die anderen Töne anzunehmen oder auch schon bekannt: Einwirkung der Laute der zweiten Silbe. Auch die Rekonstruktion der indogermanischen Grundwörter beschränkt sich ja nicht auf einsilbige Rekonstrukte, die ja nur als 'Ursprache' einer „fallenden“ Urmenschheit angenommen worden sind – ein reines Phantasieprodukt eines kurzichtigen Evolutionismus, wie er sich auch für die Kulturgeschichte der Menschheit irreführend gezeigt hat.

Nach dieser kurzen Gesamtsicht zurück zu dem vorliegenden Werk des ukrainischen, hochangesehenen Fachkollegen.

Es werden hier eingehend (MS von über 200 Seiten) Wurzeln mit s-Anlaut behandelt (z.B. sen-, sek-, sken-, sel-, sem-, smer-, sēi-,

skei-, seu-, skeu-). Dann werden, kürzer, auch andere Kombinate behandelt: kes-, bhā, dhā(i)-, das Verhältnis von del-, der-, dher- und das von elə-/le-.

Auf der Grundlage dieses Materials lassen sich tiefe Einblicke in das 'Weltbild' einer sprachlichen Urgemeinschaft gewinnen. Hier soll nur das mit *s-* beginnende Wurzelmaterial hinsichtlich der hier zu beobachtenden Regelmäßigkeiten als Beispiel für so viele noch ausstehende Forschungsergebnisse angeführt werden.

Lehrreich hierfür und für den methodologischen Fortschritt, den der Autor hier vorlegt, ist Tafel 15. Es geht nämlich um eine Statistik, nicht der absoluten Gebrauchshäufigkeit eines fertigen Wortes (das natürlich bei häufigen 'Urwurzeln' die Unterscheidung zwischen synonymen und homonymen Ableitungen oft schwerfallen lässt).

Ebenso aufschlussreich ist das Schema I. Es beruht auf der Feststellung von Universalien des Wortinhalts und weiters auf die in der Grafik dargestellten (engeren, sicheren und weiteren möglichen) Verbindungslinien.

Aus dieser Verfahrensweise folgen „Semantische Gesetze im Wortschatz der germanischen Sprachen“ (Kapitel 3 dieser Arbeit). Dass in den Schemata 5-6 jeweils auch für die verschiedenen grafischen Darstellungen auch das Arabische als (nichtgermanischer) ‚Prüfstein‘ beigezogen wird, rechtfertigt auch hier den Begriff der „Universalien“; vgl. die amerikanische Schule. Joseph Greenbergs.

Prof. Dr. J. Knobloch, Bonn

Найпомітніша риса рецензованого підручника у тому, що він здатний жити не лише у допитливих очах студентської аудиторії, але й у думках молодих та вже зрілих дослідників. Він дуже вдало й цікаво поєднує глибоку академічність та привабливу популярність. Цей підручник вартий довгої педагогічної долі, чимало його характеристик можна було б застосувати й при створенні сучасних підручників з інших наукових дисциплін наших спеціальностей.

доц. Білінський М.Е., проф. Максимчук Б.В., проф. Огуй О.Д.

(з рецензії на рукопис підручника «*Основи германістики*»)

Безперечно, рецензована монографія «*Основи германістики*» вносить потужний живий струмінь у вивчення історичної будови германських мов завдяки її масштабній і надійній фактичній основі, ефективному дослідницькому апарату, переконливим, важливим і перспективним теоретичним висновкам та практичним рекомендаціям.

Доктор філол. наук, професор, завідувач кафедри граматики та історії англійської мови. Київський національний лінгвістичний університет, Буніятова І.Р.

(з рецензії на рукопис підручника «*Основи германістики*»)

Квантитативные методы в лингвистике

Дорогой Виктор Васильевич, огромное спасибо за Вашу ценную книгу; я получил 2 прекрасных экземпляра, которые сделают честь любому издательству. Однако содержание, научная эрудиция автора, стиль изложения (вполне доходчивый для столь серьезной темы), конечно, гораздо важнее всякой полиграфии. Книга, безусловно, уникальна, ее, так сказать *message* нельзя переоценить. Плохо разбираясь в математических методах, большинство лингвистов с пренебрежением и недоверием относится к вычислениям, хотя именно эти методы позволяют сделать науку менее произвольной, дегуманизировать лингвистику, эту самую "математическую" из всех гуманитарных дисциплин (для ее же пользы!). Думаю, что не ошибусь, если скажу, что каждому, кто занимается языкознанием, следовало бы хотя бы прочитать Ваш труд, достойный, как я сказал, любого издательства и любого грифа.

Доктор филол. наук, профессор С.Г. Шафиков, Уфа

Der Verfasser versteht es des Weiteren geschickt zwischen inhaltlichen und methodologischen Fragestellungen zu vermitteln. Ansprechend für den Leser sind darüber hinaus die vom Verf. an mehreren Stellen gekonnt eingesetzten Anmerkungen zum nicht immer unumstrittenen Einsatz von statistischen Methoden in der Sprachwissenschaft, zum methodologischen Zustand der ukrainischen Sprachwissenschaft im Allgemeinen und deren (argumentationslose) Verneinung und Marginalisierung quantitativer Methoden, aber auch

die (auf einem hohen Niveau geführte) Polemik um eine allzu sehr an den Methoden ausgerichtete quantitative Linguistik.

Die besprochene Monographie geht somit deutlich über ein einfaches *Lehrbuch der quantitativen Methoden* in der Sprachwissenschaft hinaus und ist als aktuelles und umfangreiches Standardwerk der quantitativen Linguistik zu verstehen.

Dr. E. Kelih, Graz, Österreich (из рецензии на книгу
Квантитативные методы в лингвистике»)

Семасиология

Выход в свет новой книги известного лингвиста, профессора Виктора Васильевича Левицкого, без сомнения, станет выдающимся событием в лингвистике. Это результат многолетних раздумий, сбора материала и обобщений по самым актуальным проблемам семасиологии - области лингвистики, которая по сей день является одной из наиболее загадочных и до конца не познанных.

Это первая в отечественной и зарубежной практике книга, которую по праву можно считать развернутой энциклопедией по лексической семантике. В ней подробно и очень глубоко излагается весь путь развития семасиологии как науки от начала 19 ст., с 1825 г., который после лекций Х.К. Райзига ознаменовал зарождение этой области, до наших дней. Предыдущие обзоры развития семасиологии наших и зарубежных ученых значительно уступают тому, что сделано в рецензированной работе. Принципиально новым является не только детальное изложение существовавших подходов в изучении лексической семантики, а иное, современное осмысление этих подходов с позиций новой лингвистической парадигмы начала 21 ст. и личностного отношения автора книги, который сам принадлежит к когорте талантливых семасиологов современности. Личный исследовательский опыт, глубокое знание лексической семантики в различных ее аспектах позволило автору представить незаангажированную новомодными лингвистическими тенденциями картину наиболее важных проблем семасиологии.

Доктор филол. наук, профессор В.Н. Манакин

Написание данной статьи преследует тройную цель. Во-первых, ее публикация в сборнике, посвященном юбилею Виктора Васильевича Левицкого, есть знак глубокого уважения автора статьи к одному из ведущих лингвистов Украины. Его работы, отличающиеся методологической основательностью, являются теоретической базой, которая крайне необходима для подготовки молодых исследователей. К базовым, программным работам относится, в частности, «Семасиология» (Левицкий 2006), где системно, последовательно и доступно изложен широкий спектр вопросов, касающихся истории изучения лексического значения, современного состояния дел в этой области и того методологического аппарата, который применим для анализа семантики слова в синхронии и в диахронии. Поскольку в «Семасиологии» содержатся критические замечания в адрес когнитивной лингвистики - области исследований, в которой работает автор статьи, - второй целью ее написания является сжатый ответ на некоторые из этих замечаний. Среди них есть те, с которыми нельзя не согласиться, но есть и те, что требуют комментария. Таковой касается методик концептуального анализа. Третьей целью написания данной статьи является показ того, что эти методики, достаточно формальные по своей сути, не являются умозрительными, они выводятся из анализа эмпирических данных языка. То, что техники концептуального анализа целиком и полностью совместимы с традиционными техниками семантических исследований, будет продемонстрировано на примере феномена полисемии.

(из статьи доктора филол. наук, профессора С. Жаботинской «Принципы лингвокогнитивного анализа и феномен полисемии»)

Семантические и фонетические связи в лексике ие. праязыка

Серед наукових і науково-педагогічних праць проф. Левицького В.В. за останні роки необхідно виділити як найбільш значущі, це - створення і публікацію «*Этимологического словаря германских языков*» (в 5-ти томах, Чернівці, 2003) та зазначену вище монографію, присвячених дослідженням у сфері діахронії мови. Ці книжки є результатом багаторічної плідної праці вченого, в яких акумульовано

досягнення і хід творчих пошуків розв'язання автором та його науковим напрямом спірних мовознавчих проблем. Щодо Етимологічного словника, який виявився єдиною працею на теренах колишнього Союзу і вже одержав схвальні відгуки за межами України, то його до цього часу замовчують у нашій країні, хоча широко використовують у наукових дослідженнях. Навіть академічна наука не помітила цього видання. Чи може то такий наш український менталітет, замість подискутувати та підтримати автора, у нас немає на це ні часу, ні сил та й, мабуть, бажання? Показовим у цьому випадку є видання Кобзаря у 1841 році, після появи якого протягом року не появилось в Україні жодного друкованого слова про нього. У зв'язку з цим Тарас Шевченко з гіркотою відзначав:

Ніхто не гавкне й не лайне,

Так наче й не було мене.

Те ж і у випадку з Етимологічним словником В.В.Левицького, лише в Москві з'явилася схвальна рецензія М.М.Маковського, який зазначив, що створено «п е р ш и й у Р о с і ї» етимологічний словник германських мов (ВЯ, 2001, №5, с. 124), хоча видано словник у Чернівцях в Україні, і його автор є українським вченим.

Доктор філол. наук, професор В.Г. Таранець, Одеса

Если более ранние исследования объективного звуко-символизма (Платон, Лейбниц, Гумбольдт и др.) носили сугубо интуитивный характер, то современный подход с использованием статистических методов (предложенных впервые В. В. Левицким (Левицкий 1967, 1979, 1989)), значительно ограничивает долю умозрительного в научных выводах. Объектами исследования обычно выбираются отдельные согласные или гласные звуки, дифференциальные признаки фонем (напр., смычные, щелевые, аффрикаты, сонанты, лабиальные, дентальные и пр.), звуко-сочетания, или фонестемы в начальных или конечных позициях слова.

Результаты, полученные в рамках объективного символизма, с одной стороны, не обходятся без этимологических данных, но с другой стороны, сами оказываются полезными для разрешения

этимологических проблем. О перспективности этимологической фоносемантики уже почти 30 лет назад высказывался С. В. Воронин (Воронин 1982), и первый шаг в этом направлении был сделан в кандидатской диссертации С. В. Климовой (Климова 1986). Десятилетием позже обратился к этой проблематике и В.В.Левицкий (1997), а в 2008 году вышла в свет его замечательная книга *«Семантические и фонетические связи в лексике индоевропейского праязыка. Опыт количественного анализа этимологического словаря»* (Левицкий 2008). Как явствует из подзаголовка работы, автор использует статистические методы для выяснения не поддающихся непосредственному наблюдению формально-семантических связей и отношений в праиндоевропейской лексике. С помощью компонентного анализа В.В.Левицкий проводит вначале семантическую категоризацию ие. лексики (преимущественно глаголов и прилагательных как основных носителей признакового значения), выделив 40 семантических классов, среди которых наивысшими показателями частоты класса (частоты встречаемости микросем, входящих в макросемы различных лексических единиц) обладают такие, как «отделять, разделять, разъединять», «движение», «звук», «связывать, соединять, сплетать», «гнуть, искривлять», «давить, жать». Затем микросемы внутри каждого семантического класса группируются по общим фонетическим признакам (напр., по начальному гласному или согласному ие. корня). Корреляционный анализ, примененный к составленным группировкам, обнаружил взаимные сверхсильные связи между классами (гиперсемами) «разъединять», «соединять», «гнуть», «движение» и «звук», образующими, таким образом, некоторую замкнутую систему (с. 51). Количественный анализ подтвердил наблюдения, основанные на качественном анализе, т.е. наблюдения над этимологическим развитием и этимологическими связями лексики различных ие. языков. Однако существенным плюсом количественной методики явилась констатация фактов связи между гиперсемами, которую трудно установить путем этимологического анализа или с позиций «здравой логики». Полученные количественные данные по различным параметрам позволили В.В.Левицкому представить структуру семантического пространства ие. лексики с условным

подразделением на ядро, центр и периферию. В ядро семантического пространства, как и ожидалось, вошли четыре гиперсемы: «разъединять», «звук», «соединять» и «движение». В центральном участке поместились такие, как «давить», «влажный, течь», «отпускать», «гнуть», «причинять вред», «гореть, жечь», «блестеть» и «цвет» (с.82). Оставшиеся 29 классов распределились по ближней и дальней зонам периферии.

Далее В.В.Левицкий обращается к формальной стороне ие. лексики. Он вычисляет частотность всех начальных звуков и определяет их семантический потенциал по параметрам широты (т.е. числа семантических связей звука) и величины (т.е. степени превышения эмпирической частоты над теоретически ожидаемой частотой). Сопоставив полученные количественные данные, ученый приходит к выводу об обратной пропорциональной зависимости между частотой звука и величиной его семантического потенциала, а также между величиной семантического потенциала и числом его семантических связей (с. 110). Что касается фонетико-семантических корреляций, то количественный анализ обнаружил сверхсильные связи, например, между звуком [b] и гиперсемой «пухнуть, набухать», между [bh] и «блестеть», «пухнуть», между [d] и «воспринимать», между [dh] и «дым, запах» и т.д. (с.111-112). Целесообразным является и выяснение того, какие фонетические признаки обуславливают величину связей между этими звуками. Сгруппировав исследуемые согласные по фонетическим признакам и вычислив внутри каждой группы средний коэффициент корреляции, В.В.Левицкий определяет величины семантического дифференциала фонетических признаков (т.е. способность дифференцировать семантику ие. корня или группы корней от других групп). В результате величины распределяются в порядке убывания следующим образом: сонорные, глухие, придыхательные, тектальные, губные, непридыхательные, звонкие, дентальные. Аналогично исследуются гласные звуки и звукокомплексы. Интересно отметить, что большинство выводов В.В.Левицкого, касающихся семантических связей и фонетико-семантических корреляций, хорошо согласуются с результатами наших собственных исследований, проведенных без помощи корреляционного анализа, критерия хи-квадрат и коэффициента

сопряженности. Этот факт может служить лишним подтверждением научности (объективности) предпринимаемой фоносемантической работы.

В русле объективного звукосимволизма продолжаются и наши исследования фоносемантических полей в различных языках (Михалёв 1999а; 1999б; 2001; 2006; 2007а; 2008а; 2008б; 2009). На сегодняшний день накоплен обширный материал, позволяющий говорить об универсальных тенденциях как самого звукосимволизма, так и его следствиях для развития и функционирования языков. В частности, изучение структуры фоносемантических полей привело к выводу о прототипических центрах, послуживших генераторами для всей лексико-семантической системы языка (Михалёв 2007б). По-нашему мнению, к таким семантическим генераторам относятся значения «резать», «бить», «сжимать», «округлое», «звукоподражание», «буккальная деятельность», способные в наибольшей степени быть изображенными речевым аппаратом (артикуляционно и акустически). В свою очередь, выяснив связи этих семантических прототипов с производными значениями, можно описать протоязыковую картину мира, проследить ее развитие и сопоставить с современными когнитивными моделями (Михалёв 2008в; 2009б). К сожалению, столь модные сегодня когнитивная лингвистика и когнитология вообще, упорно не видят в фоносемантике свою союзницу.

— Доктор филол. наук, профессор А.Б. Михалёв, Пятигорск

«Звуковой символизм. Основные итоги»

С конца 60х до начала 90-х годов в Черновицком университете под руководством проф. В.В.Левицкого проводились интенсивные исследования звукового символизма (ЗС).

Значимость этих исследований для лингвистики трудно переоценить. Профессор Левицкий – основатель украинской научной школы фоносемасиологов, один из крупнейших в мире специалистов по звуковому символизму; он награжден

серебряной медалью Международного Биографического центра (Кембридж, Великобритания).

В рецензируемой книге подведены основные итоги многолетних штудий В.В.Левицкого и его учеников.

Некоторые идеи представленной работы уже находили отражение в статьях (журналы «Филологические науки», «Вопросы языкознания», «Мовознавство», «Zeitschrift für Phonetik», «Лимба ши литература молдовеняскэ»; сборники, издававшиеся в Калининграде, Воронеже, Твери). Думается, однако, что представление широкой научной общественности интереснейших идей В.В.Левицкого в «неразрозненном», системно цельном виде будет чрезвычайно полезным. Публикация книги несомненно будет полезной и с учетом того, что интерес к звуковому символизму отнюдь не угас ни в России, ни в других странах СНГ.

Вполне оправданным поэтому является выбор языка изложения: публикация книги на украинском языке сделала бы ее недоступной широкому читателю за пределами Украины.

С.В. Воронин д.ф.н., профессор,
кафедра английской филологии II
Санкт-Петербургский университет
Санкт-Петербург, Россия

Большая заслуга в исследовании звуко-символизма на материале немецкого языка (в том числе в сопоставительном плане) принадлежит В. В. Левицкому и его школе. Исследованы символические свойства гласных и согласных немецкого языка (часто в сопоставлении с другими языками), соотношение фонетического и коннотативного значения слова, фонетическое значение и мотивированность, а также семантические и стилистические функции сочетаний фонем [Кушнерик 1987; Найдеш 1998, 2000; Левицкий 1983; Левицкий 1986; Жерновой, Левицкий 1988; Комарницкая 1985; Львова 2004 и др.].

Было проведено статистическое исследование начальных звукокомплексов и их значений в английском [Левицкий 1983] и немецком [Левицкий 1986; Жерновой, Левицкий 1988] языках. Качественно новым шагом в области описания значений звуко-сочетаний явилась предложенная в этих работах ста-

тистическая методика выявления семантико-фонетических связей. Результаты исследования позволили автору утверждать, что «почти все двух- или трехфонемные сочетания в начале корня в английском языке связаны с определенным значением или определенным кругом значений» [Левицкий 1983: 14]. Такой же вывод относится и к немецкому языку.

На основе статистического анализа была обнаружена важная закономерность: фонетически сходные единицы (например, *bl, fl, sl, pl*) обнаруживают большее «семантическое» сходство и наоборот. Фонетическое сходство определялось наличием одного общего фонетического признака из следующих четырех: взрывность, фрикативность, латеральность (звук *l*) и дрожание (звук *tr*). Одинаковыми семантическими функциями обладают фонетические сочетания, в которых в качестве первого элемента выступают взрывные или фрикативные согласные, а в качестве второго элемента – сходные фонемы */r/* или */l/* [Левицкий 2009: 71-72].

Проводя сопоставительное исследование звукоимовизма родственных (английский + немецкий, русский + украинский, украинский и молдавский) и неродственных (украинский + тивийский, русский и венгерский) языков, В.В. Левицкий делает вывод («о том, что звукоимовическое сходство между языками не зависит от их генетического родства» [Левицкий 1973; Левицкий 2009; Левицкий, Стернин 1989]).

В процессе денатурализации языкового знака происходит преимущественная утрата примарной мотивированности, но не мотивированности вообще; примарная мотивированность в значительной мере замещается, вытесняется, «компенсируется» секундарной мотивированностью – семантической и морфологической.

По мнению В.В. Левицкого, зависимость между фонетической мотивированностью и принадлежностью слова к определённом морфологическому подклассу (части речи) изучена ещё недостаточно. Дж. Вейс [Weiss 1968] установил, например, что звукоимовические свойства в английском языке в большей степени присущи глаголам. Ж. М. Петерфальви [Peterfalvi 1970] не обнаружил существенных различий в степени фонетической мотивированности существительных, прилагательных и глаголов во французском языке. По данным

Л. А. Комарницкой, в английском языке глаголы и прилагательные обладают большей фонетической мотивированностью, чем существительные. В немецком языке глаголы и прилагательные мотивированы, по данным В. И. Кушнерика, меньше, чем существительные. Н. Л. Львова на материале начальных звукосочетаний в английском языке установила, что существительные мотивированы в большей степени, чем глаголы [Львова 2005]. О. В. Найдеш, напротив, выявила, что глаголы и прилагательные в немецком языке содержат начальные сочетания фонем намного чаще, чем существительные [Найдеш 2008]. Всё сказанное позволяет сделать вывод о том что принадлежность слова к тому или иному грамматическому разряду не относится к релевантным признакам, определяющим степень фоносемантичности слова. Этот признак носит, по-видимому, вторичный характер и сопряжён с семантическим статусом слова [Левицкий 2009: 104].

С.С. Шляхова,
доктор филол. наук, профессор, Пермь.

To finish on a more positive note: Levickij's (2000a, 1:171 f.) treatment of Gm. **frais-* 'test, tempt' (Goth, *fraisan* 'id,', etc.) is a model of the successful use of semantic parallelism of the nonobvious kind – a phenomenon Levickij, following O.N. Trubačev, calls “semantic syncretism” (see Levickij 2000a, 1: 40; 2001a: 6; 2001b: 94) – in order to support a derivation of the Gm. words from PIE **per-* 'strike, cut, tear; test, try' with “syncretic” meanings 'tie, weave'. A further “syncretic” meaning of this semantic complex is 'bend' (see, e.g., Levickij 2001a: 6, 2001b: 94), which, with of course a different root shape, is probably given as often (Levickij 2000a, 2: 34; Holthausen 1934 s.v. *locc*; Franck/van Wijk 1912 s.v. *lok*) as 'pluck, tear' (Kluge/Seebold 1989: 446; van Haeringen 1936 s.v. *lok*) as the basis for OHG, MHG *loc*, etc., Eng. *lock* (of hair).

Prof. Dr. R. Woodhouse, Australia

Viktor Vasil'evich Levitsky has been a prolific and highly regarded scholar for decades. His multiple contributions span several fields: sound symbolism, statistical methods in linguistics, etymology, and the entire field of Germanic. He is the author of excellent textbooks and of fundamental works pertaining to all the

areas of his expertise, and in recent years we have witnessed a stream of his new books, including, in addition to those featured in the title of the present review, *Zvukovoi simbolizm: mify i real'nost'* [Sound Symbolism: Myths and Reality] (2009) and his autobiography (also 2009).

A professor at Chernovtsy (Ukraine), he never forgets the needs of his students, and even his dictionary opens with some information on the division of the Indo-European languages and sound correspondences. This dictionary has a long history. An initial sketch appeared in 1994. Also in 1994 "Ruta" published his *Germanskije jazyki i drevnie germantsy* [The Old Germanic Languages and Their Speakers] and in 1997 *Etimologicheskie i semasiologicheskie issledovaniiia v oblasti germanskikh jazykov* [Studies in Germanic Etymology and Semasiology]. Six years later the same publishing house brought out a three-volume Germanic etymological dictionary. In 2001 a fourth volume appeared, and in 2003 a fifth. These volumes had a relatively homey appearance, unlike the impressive-looking hardcover set now offered to the public. Its sponsor is the Ukrainian Academy of Sciences.

Prof., Dr. Anatoly Liberman, USA

Дорогой Виктор Васильевич!

Вот только сейчас бросил все и дочитал Вашу автобиографию до конца.

Действительно, мне все интересно. Особенно те люди, с которыми у меня тоже как-то связана жизнь. Например, Колианский, Журавлев, Воронин. Это для меня живые персонажи, и в личной оценке я с Вами солидарен. Помянем Геннадия Владимировича и Станислава Васильевича добрым словом. Лично в моей судьбе они сыграли очень важную и красивую роль...

Лейтмотив, который я все время прочитывал у Вас, это – обида ... Однако Вы можете быть спокойны и счастливы. Вы уже оставили след, и какой! Он не исчисляется количеством аспирантов и даже количеством публикаций. Поверьте мне,

Ваша полка вместе с Гумбольдтом и Потемной, Покорным и Севереньи и т.п. ...

Когда мы с Ворониным обсуждали на его кухне глобальные стратегии «Теории семантического поля» где-то в конце 80-х, он с таким пиететом упомянул Вас как пионера отечественного звуко-символизма, который «первым принял удар». А ведь, тем не менее, Вы защитились непозволительно рано для того времени (в 37 лет). Ведь и у меня были те же проблемы. Особенно в Москве в МГПИИЯ (с кандидатской), когда мне было всего 25 лет ...

Из письма профессора А.Б. Михалева в ответ на посланную ему автобиографическую книгу «О времени и о себе».

* * *

В заключение хотелось бы сказать следующее. Читатель найдет в этой книжке список моих «відзнак і нагород» (см. Раздел 6). Я не буду комментировать этот список. Замечу только, что я не имею звания «Заслужений діяч науки і техніки України» (хотя Черновицкий университет трижды выдвигал меня на соискание этого звания), не состою ни в каких академиях и не являюсь лауреатом никаких премий. Пусть читатель сам попытается ответить на вопрос, чем обусловлено такое положение дел – моими весьма скромными достижениями в научно-педагогической деятельности или реалиями общественных отношений в современной Украине, где, как можно понять из вступительной статьи проф. А.Д. Огуя, власти предрержащие так заботливо выращивают элиту европейского образца.

В. Левицкий

ЗМІСТ

1. О. Огуй. Професор Чернівецького національного університету Віктор Васильович Левицький, учитель сліти	3
2. Автобіографія	16
3. Список основних праць Левицького Віктора Васильовича	31
4. Редакційно-видавнича діяльність	58
5. Список авторефератів дисертацій, виконаних під керівництвом В. В. Левицького	59
6. Відзнаки і нагороди.....	63
7. Ювілейні збірники	65
8. Література про життя і творчість.....	66
8.1. Статті в енциклопедіях та енциклопедичних довідниках	66
8.2. Статті в наукових журналах.....	66
8.3. Статті в газетах.....	67
9. Відгуки на опубліковані праці. Відгуки в Інтернеті	68
9.1. Відгуки студентів ЧНУ. Сайт univerlife.com	68
9.2. Відгуки на книги.....	68

Наукове видання

Професор Левицький Віктор Васильович
Біографічний та бібліографічний нарис

Підписано до друку 25.05.2012 р. Формат 60x84/16.
Гарнітура Times. Умов. друк. арк. 4,80. Обл. вид. арк. 5,17.
Папір офсетний. Тираж 100 прим. Замовлення № 12_76.
КП видавництво «Золоті литаври»
58000, м. Чернівці, вул. Заводська, 26, а.

Друк ПП Валь І. Д.

Професор
Левицький
Віктор Васильович

Колектив кафедри германського, загального і порівняльного мовознавства